

**Societas Privata Europaea (SPE) – fókuszban a
kis- és középvállalkozások európai szintű
egységesítése**

„Fekete tulipán”

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	2
2. A letelepedés szabadsága – jogharmonizáció rendeletek útján.....	4
2.1. A letelepedési jog a társaságok vonatkozásában.....	4
2.2. Jogharmonizáció a társasági jog területén.....	5
2.3. Európai társasági formák.....	6
2.3.1 Európai Gazdasági Érdekcsoport vagy Egyesülés (EGE).....	6
2.3.2 Európai Részvénytársaság (SE/Societas Europaea).....	8
2.3.3. Európai Szövetkezet (SCE/Societas Cooperativa Europaea).....	10
2.4. A uniós jog által létrehozott gazdasági társasági modellek szabályozása.....	11
3. Az SPE-státútum megalkotásának igénye és a Rendelettervezet története napjainkig.....	12
4. Az SPE-státútum normatív szabályainak elemzése más uniós társasági formákkal összevetve – különös tekintettel az SE-re	18
4.1. Általános rendelkezések.....	18
4.1.1. Az SPE szabályozásának dilemmái.....	19
4.1.2. Az SPE-re vonatkozó uniós szabályok és a nemzeti jog viszonya	20
4.1.3. A státútum egységessége.....	20
4.1.4. A határokon átnyúló viszonyok kérdése	21
4.2. Az SPE alapítása	22
4.2.1. Az alapítás módja	22
4.2.2. Bejegyzés	24
4.2.3. A társasági szerződés tartalma	25
4.3. Részvények/Részesedés	26
4.3.1. A részvények és a részvénykönyv.....	26
4.3.2. A tagság megszerzése és a részvények átruházása.....	26
4.3.3 A részvényes kizárása, illetve a kilépés lehetősége	27
4.4. A társaság vagyona.....	28
4.4.1. Az alaptőke és a vagyoni hozzájárulás.....	28
4.4.2. A részvényesek számára juttatott kifizetések (osztalékjog).....	30
4.4.3. Tőkeemelés és tőkeleszállítás.....	31
4.5. Az SPE szervezeti felépítése	32
4.5.1. A közgyűlés.....	33
4.5.2. Az ügyvezető irányító szerv	34
4.5.3. A felelősség kérdése.....	34
4.5.3.1. Az ügyvezetők felelőssége	34
4.5.3.2. A tagok felelőssége	35
4.5.4. A részvényeseket megillető jogok.....	35
4.6. Munkavállalói részvétel	36
4.6.1. Általános rendelkezések (34. és 34.a cikk)	37
4.6.2. A munkavállalói részvétel szabályai székhelyáthelyezésnél (38. cikk).....	38
4.7. Az SPE létesítő okirat szerinti székhelyének áthelyezése.....	39
4.7.1. Székhely áthelyezési eljárás	43
4.7.2. Az székhelyáthelyezés jogszerűségének vizsgálata	43
4.8. Átalakítás, feloszlás, megszűnés	44
4.9. Kiegészítő és átmeneti rendelkezések	45
4.10. Záró rendelkezések.....	45
5. Összegzés	47
6. Irodalomjegyzék.....	50

1. Bevezetés

Az Európai Unióban (a továbbiakban: EU) nem létezik egységes társasági jogi szabályozás, azonban az egységes belső piac szükségessé tette, hogy a tagállamok összehangolják nemzeti joguk gazdasági szférát érintő szabályait és megszüntessék azokat az akadályokat, amelyek a vállalkozások nemzetközi, ill. globális piacokon való megjelenését nehezítik. Az egyes társasági jogi területeken eddig elért uniós lépések elsősorban a tagállami szabályok közelítését célzó irányelvi rendelkezéseket tartalmaznak.

Az uniós társasági jog hatálya a tőkeegyesítő társaságokra terjed ki, amelyeknél a tagállamok nemzeti joga minimális törzstőke nagyságot ír elő. Ugyanakkor létezik már néhány uniós jog alá eső társasági forma, úgymint az Európai Részvénytársaság – SE/Societas Europaea¹ (a továbbiakban: SE), az Európai Szövetkezet – SCE/Societas Cooperativa Europaea² (a továbbiakban: SCE), és az Európai Gazdasági Érdekcsoport vagy Egyesülés – EEIG/European Economic Interest Grouping,³ Magyarországon EGE (a továbbiakban: EGE).

Az SE a különböző tagországok részvénytársaságainak tőkeegyesítését segíti nagyvállalatok létrehozása céljából. Az SCE és az EGE a tagok között kevésbé szoros együttműködésre ad lehetőséget és elsődlegesen a nem profittermelő tevékenységeket támogatja.

A kis- és középvállalkozások (a továbbiakban: kkv) számára jelenleg még nem áll rendelkezésre egy olyan egységes uniós társasági forma, mely egyszerűbbé tenné a határokon átnyúló kereskedelmet és a nemzetközi piacra való betörés lehetőségét. Az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) ezért 2008. júniusában kezdeményezte az EU-ban működő vállalkozások és munkahelyek legnagyobb részét adó, határokon átnyúló tevékenységeket is végző kkv-k számára az SPE⁴/Societas Privata Europaea, néven ismert rendelettervezetet⁵ (a továbbiakban: Rendelettervezet), amelyben a nemzeti jogra való hivatkozás lehetőségét

¹ A Tanács 2157/2001/EK rendelete (2001. október 8.) az európai részvénytársaság (SE) statútumáról (a továbbiakban: 2157/2001/EK rendelet), HL L 294, 2001.11.10., 1-21.

² A Tanács 1435/2003/EK rendelete (2003. július 22.) az európai szövetkezet (SCE) statútumáról (a továbbiakban: 1435/2003/EK rendelet), HL L 207, 2003.8.18., 1-24.

³ A Tanács 2137/85/EGK rendelete (1985. július 25.) az európai gazdasági egyesülésről (a továbbiakban: 2137/85/EGK rendelet), HL L 199, 1985.7.31., 1-9.

⁴ Mivel ez az új európai társasági forma csak tervezet, nem létezik egységes magyar elnevezés. Találkozhatunk olyan elnevezésekkel, mint Európai Zártkörű Társaság, Európai Magántársaság vagy Európai Magánvállalat. Az eredeti angol megnevezés: European Private Company. Én a továbbiakban az uniós jogi terminológiához igazodva a Societas Privata Europaea latin elnevezés kezdőbetűinek rövidítését 'SPE' használom.

⁵ Javaslat: A Tanács rendelete az európai zártkörű társaság statútumáról (előterjesztő: a Bizottság) {SEC(2008) 2098} {SEC(2008) 2099} Brüsszel, 25.6.2008, COM(2008) 396 végleges, 2008/0130 (CNS).

kizárnák, és a vállalatalapítás és -irányítás egyszerűsítésén túl a cég hitelezőinek védelmét is megfelelően biztosítanák.

Miért is lenne ez jó? A válasz egyszerű. Mivel a vállalkozásoknak az egységes szabályozással nem kellene a működésükre és felépítésükre vonatkozó, országonként eltérő szabályoknak megfelelniük, ez a jogi forma megkönnyítené, hogy a kisvállalkozások leányvállalatokat hozzanak létre az EU más tagállamában. Az egységes szabályoknak köszönhetően a több országban tevékenykedő vállalkozások időt és pénzt takaríthatnak meg.⁶

Mindezek ellenére azonban a tagállamok eltérő véleménye és a szabályozással kapcsolatos elképzelések különbözősége miatt az SPE-statútum megalkotása az Európai Parlament, a Bizottság és a Tanács támogatása ellenére a 2009. decemberi tanácsi ülésen megakadt és azóta is a tagállamok megegyezésére vár.

Az SPE rendelettervezete hiányt tölt be az eddig felvonultatott európai társasági formák palettáján. Dolgozatom célja, hogy a társaságok letelepedési szabadságának alapvető sajátosságait bemutatva megvizsgáljam a kkv-kat egységesen, uniós szinten szabályozó SPE létrehozásának szükségességét. A jogösszehasonlító módszer alkalmazásával elemzem az SPE előnyeit és esetleges hátrányait a már létező uniós társasági formákkal összevetve.

⁶ The European Private Company: A Supranational Company Form for Small and Medium-sized Enterprises? By Susanne Braun, <http://www.germanlawjournal.com/article.php?id=518>.

2. A letelepedés szabadsága – jogharmonizáció rendeletek útján

2.1. A letelepedési jog a társaságok vonatkozásában

A letelepedési jog, az uniós polgárokat és az EU-ban honos cégeket más tagállamban megillető vállalkozási jogra utal.⁷ A vonatkozó uniós jogi szabályokat az EUMSz.⁸ 49-55. cikkei tartalmazzák, amelyek természetes személyekre szabott tartalmát az 54. cikk első bekezdése terjeszti ki az EU bármely tagállamában honos társaságokra.

Társaságnak a polgári vagy kereskedelmi jog szerinti társaságok tekinthetők beleértve a szövetkezeteket, a köz- és magánjog egyéb jogi személyeit, a nonprofit szervezetet kivéve, amelyeknek nincs jövedelemszerzési céljuk.⁹ A definíció középpontjában a nyereségorientált magatartás áll, függetlenül attól, hogy a vizsgált társaság aktuálisan termel-e profitot vagy sem.¹⁰

A társaságok határokon átívelő mozgásszabadságát az EU-n belül a letelepedés joga biztosítja. Az európai belső piac hatékony működésének feltétele, hogy a gazdasági társaságok Európa-szerte úgy tevékenykedhessenek, mint a saját nemzeti piacukon. A belső piaci integráció egyik célja, hogy valamely tagállamban honos társaság a jogrendszer különbségeitől függetlenül, elsődlegesen gazdasági szempontok alapján dönthesse el, hogy melyik tagállamban kíván társaságot alapítani és gazdasági tevékenységet folytatni.¹¹

⁷ VÁRNAY ERNŐ – PAPP MÓNKA: *Az Európai Unió joga*. Budapest: Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2010. 603.

⁸ Az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata HL C 83., 2010. március 30., 83/47-199.

⁹ BERKE BARNA – BOYTHA GYÖRGY – DIENES-OEHM EGON – KIRÁLY MIKLÓS – MARTONYI JÁNOS: *Az Európai Közösség kereskedelmi joga*. Budapest: Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2006. 96.

¹⁰ GYULAI-SCHMIDT ANDREA: *Cartesio ante portas – avagy a társaságok Európai Unión belüli szabad költözési joga I. Európai Tükör*, 2008. január. 75. (a továbbiakban: GYULAI-SCHMIDT (2008. január)).

¹¹ GYULAI-SCHMIDT (2008. január) i. m. 173.

2.2. Jogharmonizáció a társasági jog területén

Társasági jogi jogharmonizáció történhet rendeletek alkotásával, irányelvekkel, az Európai Bíróság (a továbbiakban: Bíróság) jogalkotói tevékenységével és nemzetközi szerződéseken keresztül. A Bíróság jogalkotó tevékenysége a 90-es évek végétől jelentősen megnövekedett a különféle nemzeti társaságok szabályozásával kapcsolatban. Sorra születtek a társaságok letelepedésével kapcsolatos ítéletek, elősegítve ezzel a különféle társasági formákra vonatkozó nemzeti szabályok közelítését. A tagállami jogok közelítése azonban nem tudta felszámolni ezeket a nehézségeket.

A tagállamok társasági jogi szabályainak irányelvekkel történő harmonizációja mellett kezdettől fogva megjelent a törekvés az önálló (sui generis) közösségi jogi társasági forma kialakítására. Ma három ilyen, szupranacionális társaságnak is nevezett forma létezik, melyek közös jellemzője, hogy uniós jogalanyisággal rendelkeznek, amelyből eredően e társasági formák ténylegesen szabad mozgásra képesek a tagállamok területén, mivel anélkül helyezhetik át székhelyüket¹², központi ügyintézési helyüket¹³ egy másik tagállam területére, hogy ezt megelőzően fel kellene számolniuk a társaságot annak az államnak a területén, amely a társaság tevékenységének korábbi helyszínéül szolgált.¹⁴

Az uniós jogból eredeztethető társasági formák szabályozásának eszköze a rendelet, ami biztosítja a tagállamokon átnyúlóan azonos feltételrendszert, mivel közvetlenül alkalmazandó. A sui generis szupranacionális társasági formákat szabályozó uniós rendeletek jogalapjául az EUMSZ. 352. cikke¹⁵ (EKSZ. 308. cikk) szolgál.

¹² Lásd bővebben: 51. lábjegyzet.

¹³ Lásd bővebben: 50. lábjegyzet.

¹⁴ MARJÁN ATTILA: *Az Európai Unió gazdasága. Minden, amit az EU gazdasági és pénzügyi politikáiról tudni kell.* Budapest: HVG Kiadói Rt., 2006. 405.

¹⁵ EUMSZ. 352. cikk (1) Ha a Szerződésekben meghatározott politikák keretében az Unió fellépése bizonyul szükségesnek ahhoz, hogy a Szerződésekben foglalt célkitűzések valamelyike megvalósuljon, és a Szerződések nem biztosítják a szükséges hatáskört, a Tanács a Bizottság javaslata alapján és az Európai Parlament egyetértését követően, egyhangúlag elfogadja a megfelelő rendelkezéseket. Amennyiben a szóban forgó rendelkezéseket különleges jogalkotási eljárás keretében a Tanács fogadja el, a Tanács a Bizottság javaslata alapján és az Európai Parlament egyetértését követően szintén egyhangúlag határoz. (beleértett felhatalmazás).

¹⁶ Az Európai Közösséget létrehozó szerződés (Konszolidált változat 1997), HL C 340, 1997. november 10., 173-306.

2.3. Európai társasági formák

A szupranacionális társasági modellek az uniós modellek megjelenésével az uniós jogalkotást 'új dimenzióba', az európai jogalkotás szintjére emelték, amely egyben a piac szélesebbre nyitását és az integráció fokozottabb mélyítését teszi lehetővé.¹⁷

2.3.1 Európai Gazdasági Érdekcsoport vagy Egyesülés (EGE)

A Tanács 2137/85/EGK rendelete 1989. július 1-én lépett hatályba, amely létrehozta az EGE-t, mint első sui generis közösségi társasági formát. Az EGE írásba foglalt ún. létesítő szerződéssel hozható létre, amelyet annak a tagállamnak az illetékes hatóságánál kell benyújtani, amelyben az EGE székhelye található.

Az EGE alapításához minimum két különböző tagállamból származó tag szükséges. Minden tagnak az EU-n belül kell székhellyel rendelkeznie, ill. működnie.¹⁸ Tagjai természetes vagy jogi személyek, ill. jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok lehetnek. Az EGE tagjai erőforrásának és szaktudásának egyesítéséhez járul hozzá. Elsődleges célja, hogy a tagok tevékenységének eredményességét a vállalkozások tagállamokon átnyúló kooperációján keresztül növelje, ugyanakkor nem törekedhet elsődlegesen haszonszerzésre, ezért a kkv-k határon átnyúló gazdasági térnyerését sem segítheti elő. A tevékenységből származó esetleges profitot ellenkező megállapodás hiányában egyenlő arányban fel kell osztania a tagok között.

Az EGE jogképes szervezet, saját nevében szerezhethet jogokat és kötelezettségeket, szerződéseket köthet az EU-n belüli és kívüli szervezetekkel egyaránt. A tagok pénzügyi hozzájárulás helyett természetbeni erőforrásokkal is hozzájárulhatnak az EGE alapításához és működéséhez. Az EGE alapítása nincsen minimális alaptőkéhez kötve.

¹⁷ KISZELY KATALIN: A szupranacionális társasági modellek jellemzői (Tanulmány). *De iurisprudentia et iure publico*, 2009/3-4. szám. 5.

¹⁸ BERKE BARNA – FAZEKAS JUDIT – GADÓ GÁBOR – GYULAI-SCHMIDT ANDREA – KIRÁLY MIKLÓS – KISFALUDI ANDRÁS – MISKOLCZI BODNÁR PÉTER: *Európai társasági jog*. Budapest: KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, 2004. 152.

Az EGE szerveit a közösen eljáró tagok, valamint az igazgató vagy igazgatók alkotják. A tagok korlátlanul és egyetemlegesen felelnek az egyesülés tartozásaiért és kötelezettségeiért. Az EGE-t harmadik személyekkel szemben csak az igazgató vagy igazgatók képviselhetik. Az igazgatók bármelyikének az EGE nevében tett jognyilatkozata harmadik személyekkel szemben kötelező az EGÉ-re nézve akkor is, ha az nincsen összhangban az EGE céljaival, kivéve, ha az EGE bizonyítja, hogy ezt a harmadik személy tudta, vagy a körülményekből tudhatta.

Az EGE-statútuma alapján az EGE székhelyét áthelyezheti egyik tagállamból egy másikba anélkül, hogy megszűnne.

Mivel az EGE-statútuma nem határozza meg konkrétan a társaság által végezhető tevékenységek körét, így a vállalatok és üzleti tevékenységet végző magánvállalkozók mellett más szervezetek (egyetemek, alapítványok, ügyvédi irodák) is részesei lehetnek ennek a kooperációnak.¹⁹

A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 316-331. §-aiban szabályozott egyesülés sokban hasonlít az EGE-hez. Különbség a határozathozatal módjában van. A magyar egyesülés legfőbb szerve általában egyszerű szótöbbséggel határoz, az EGE több kérdésben azonban egyhangúságot ír elő.

A magyarországi székhelyű EGÉ-kre vonatkozó kiegészítő szabályokat az európai gazdasági egyesülésről, valamint a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény és a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvény jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2003. évi XLIX. törvény 1. §-a tartalmazza.

¹⁹ BERKE – FAZEKAS – GADÓ – GYULAI-SCHMIDT – KIRÁLY – KISFALUDI – MISKOLCZI BODNÁR i. m. 154.

2.3.2 Európai Részvénytársaság (SE/Societas Europaea)

A Tanács 2157/2001/EK rendelete az európai részvénytársaság statútumáról és a Tanács 2001/86/EK irányelve az európai részvénytársaság statútumának munkavállalói részvételre vonatkozó kiegészítéséről 2004. október 8-án lépett hatályba.

A rendelet előkészítése során a tagállamok számára kevésbé volt fontos az egységes belső piac érdekeinek szem előtt tartása, inkább a nemzeti hagyományait igyekeztek előtérbe helyezni, ezért is maradt meg háttérszabályként a nemzeti rt-k szabályozása.²⁰

SE-t csak a jogi személyek meghatározott köre (rt-k, már meglévő SE-k vagy szűk körben kft-k) alapíthatnak. A társaság kizárólag már létező, két különböző tagállamban alapított és bejegyzett társaság fúziójával, holdinggá alakulásával, közös leányvállalat alapításával, ill. átalakulásával hozható létre. Az SE alaptőkéje 120 000 euró (€), amely egy kisvállalkozás számára alapvető akadályt jelent. Az SE-k tehát főként a tőke koncentrációját és európai szintű nagyvállalatok létrehozását teszi lehetővé, és azon profitorientált vállalkozások számára bír jelentőséggel, amelyek több tagállam területén működnek. Éppen ezért míg egyes tagállamokban az SE igen népszerű, másokban alig ismert.

SE a nemzeti jogi szabályozás alapján működő gazdasági társaságok mellett kiegészítő jelleggel alapítható.²¹ A nemzeti jogok szerint alapított gazdasági társaságoktól abban különbözik, hogy alapításának és működésének szabályait az uniós jog határozza meg.

Az SE jogi személy, alaptőkéje részvényekre oszlik, a részvényesek pedig vagyoni hozzájárulásuk erejéig felelnek a társaság kötelezettségeiért. Az SE alapítására azon SE székhelye szerinti tagállamnak a részvénytársaságokra vonatkozó jogszabályai vonatkoznak, amely tagállamban az SE létrehozza a székhelyét.

Az SE rugalmasan alakítható társasági formát tesz lehetővé, mivel a társaság szervezeti felépítésének megválasztását a rendelet az alapítók döntésére bízza, vagyis az alapítást követően az SE megválaszthatja a számára kedvezőbb irányítási struktúrát, azaz jelentős mértékben egységesített irányítási, jelentéstételi és adminisztrációs feltételek mellett

²⁰ VÁRNAY – PAPP i. m. 613.

²¹ 2157/2001/EK rendelet 9. cikk.

működhet valamennyi EU tagállamban. Így a gyorsabb döntéshozatal jogi és adminisztratív költségcsökkenést jelent, ami jelentős idő- és költségmegtakarítást eredményez.

A rendelet legfontosabb vívmánya az SE jogi létét nem érintő székhelyáthelyezés lehetőségének a megteremtése. Így például a cég egyik tagállamból egy másikba történő áthelyezése esetén nem kell megszüntetni az egyik, és megalapítani a másik tagállamban, hanem biztosítható a társaság folytonos működése. A vállalkozás tehát az EU teljes belső piacán szabadon mozoghat. A tagállamok azonban néhány kiegészítő szabály megalkotására kötelezhetik.

Kiemelendő a munkavállalói részvételre vonatkozó szabályozás. Arra az esetre, ha az alapító társaságok igazgatósága és a munkavállalói képviselők között nem jön létre megállapodás, a tagállamoknak a 2001/86/EK irányelv²² részletes előírásait követő kiegészítő szabályokat kell alkotnia. A társaság a cégjegyzékbe való bejegyezéssel jön létre, amire azonban csak akkor van lehetőség, ha a tájékoztatási, konzultációs és részvételi jogokat megfelelően szabályozták.

2004. október 8-tól Magyarországon is alapítható SE, amely a nemzeti jogok alapján létrejött társaságoknál egyszerűbben folytathat több országot érintő gazdasági tevékenységet. Azonban az SE a magas alaptőke-követelménye következtében a 'mindösszesen' 20 millió Ft összegű alaptőkével alapítható magyar nyrt-vel szemben hátrányba kerül.

Az SE Magyarországon foglalkoztatott munkavállalóinak a törvény által nem érintett jogaira és kötelezettségeire a Munka Törvénykönyve²³ rendelkezései az irányadók.

A legfontosabb különbség a Gt. 171-315. §-aiban szabályozott magyar rt. és az SE között az, hogy a magyar törvény a munkavállalói jogok gyakorlását az üzemi tanácshoz²⁴ telepíti.

A magyarországi székhelyű SE alapításának és működésének belső jogi kereteit és a munkavállalói részvétel európai uniós joggal harmonizált szabályait az európai részvénytársaságról szóló 2004. évi XLV. törvény szabályozza (a továbbiakban: 2004. évi XLV. törvény).

A társaságirányítás európai tradíciói alapvetően kétféle irányítási modell körül összpontosulnak. Egyrészt az angolszász monista, egységes modell (board-rendszer), másrészt a német tradíciókon alapuló dualista, nem egységes modell körül. A Magyarországon

²² A Tanács 2001/86/EK irányelve (2001. október 8.) az európai részvénytársaság statútumának munkavállalói részvételre vonatkozó kiegészítéséről. HL L 294., 2001.11.10., 22-32. (a továbbiakban: 2001/86/EK irányelv).

²³ 1992. évi XXII. törvény a Munka Törvénykönyvéről (a továbbiakban: Mt.).

²⁴ Az üzemi tanácsról az Mt. 43-70. §-ai rendelkeznek.

bejegyzett SE működhet egységes és nem egységes irányítási rendszer alapján.²⁵ Egységes irányítási rendszer esetén ugyanúgy, mint a magyar nyrt. szabályozásánál, igazgatóság és felügyelőbizottság nem működik, helyettük az igazgatótanács látja el a feladatokat.²⁶

2010-ig a 30 EU/EGT-tagállamból 21 tagállamban összesen 595 bejegyzett SE volt, melyek közel 70%-a a Cseh Köztársaságban és Németországban található. A dél-európai tagállamokban, Ciprus kivételével, kevés SE-t jegyeztek be.²⁷ Magyarországon 2004. óta mindössze 4 SE került megalapításra (Graphisoft SE).

2.3.3. Európai Szövetkezet (SCE/Societas Cooperativa Europaea)

Az SCE a harmadik olyan uniós társasági forma, amely közvetlenül az uniós jog hatálya alatt áll, de a háttérszabályozást a tagállamok nemzeti joga adja. A Tanács 1435/2003/EK rendelete 2006. augusztus 18-tól hatályos.

Az SCE alapvető célja tagjai szükségleteinek kielégítése és tagjai gazdasági és szociális tevékenységeinek fejlesztése. A tagok önállóságukat megőrizve belső megállapodások révén törekednek gazdasági és társadalmi tevékenységük fejlesztésére, melyek közül a legfontosabbak áruszállításra és szolgáltatások elvégzésére irányulnak.

SCE-t legalább öt természetes személy alapíthat, ha közülük legalább kettő különböző tagállam polgára, de létrejöhet fúzió vagy létező szövetkezet átalakításával is. Az SCE székhelye és központi ügyvezetése az EU területén van ugyanazon tagállamban, de áthelyezhető másik tagállamba is. Az SCE-t az alapszabálya szerinti székhely szerinti tagállamban jegyzik be az rt-kre vonatkozó jogszabályokkal.

A jegyzett tőke minimális összege 30 000 €. A nyereséget a folytatott üzleti tevékenység szerint kell felosztani, vagy vissza kell tartani a tagok szükségleteinek kielégítése érdekében.

A magyar szövetkezetekre vonatkozó szabályozást a 2006. évi X. törvény, a magyarországi székhelyű SCE-kre vonatkozó szabályozást pedig az európai szövetkezetekről szóló 2006. évi LXIX. törvény tartalmazza.

²⁵ 2004. évi XLV. törvény III. fejezet.

²⁶ Gt. 308. § (1).

²⁷ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az európai részvénytársaság (SE) statútumáról szóló, 2001. október 8-i 2157/2001/EK tanácsi rendelet alkalmazásáról, (EGT-vonatkozású szöveg) SEC(2010) 1391. Brüsszel, 2010.11.17. COM(2010)676 végleges, 2. pont. (a továbbiakban: Jelentés).

2.4. Az uniós jog által létrehozott gazdasági társasági modellek szabályozása

Az Európai Közösség sohasem dolgozott ki teljesen új modelleket, csak arra szorítkozott, hogy olyan egyedi megoldásokat alkosson, amelyek a tagállami jogi struktúrába illeszkednek. Ez valójában az egyes országokban már alkalmazott szabályok továbbfejlesztését jelenti. Az egységesített jogalkotás a legnagyobb tőkeerős társaságokra és a legkisebb vagy közepes, de a belső piac dimenziójában meghatározó legnagyobb létszámú és a legszélesebb működési területet átfogó társaságokra nézve jelenik meg az uniós jogalkotásban. Az uniós jogalkotás a gazdasági potenciált adó körre összpontosít. Célja a tőke- és munkaerő felvevő képességének növelése.

Az, hogy az adott szupranacionális társaság milyen feltételekkel működjön, az uniós jogalkotó részben a társaság alapítóinak kompetenciájára bízta.

Az EGE kivételével mindegyik modell irányítási rendszere opcionális lehetőséget enged az egységes vagy nem egységes igazgatásra, és mindegyik modell szabályozza a legalapvetőbb kisebbségi jogokat.²⁸

²⁸ KISZELY i. m. 2-5.

3. Az SPE-statútum megalkotásának igénye és a Rendelettervezet története napjainkig

A kkv-kat, amelyek alatt a kevesebb, mint 250 munkavállalót foglalkoztató, és maximum 50 millió € összfordalmú vállalkozásokat értjük, az európai gazdaság gerincének szokták tekinteni.

Elsőként a 2000-ben elfogadott Lisszaboni stratégia ismerte fel, hogy szükség van a kkv-k versenyképességének növelésére.

A 2000. júniusi feirai csúcson az EU elfogadta a „Kisvállalkozások európai chartáját”, amely elsőként kívánta Európát a kkv-k elsőrendű környezetévé tenni.

Egy magas szintű társasági jogi szakértői csapat jelentése szerint a 2001. októberében alakult SE a várakozásokat nem elégítette ki minden tekintetben, különösen a kkv-kra nézve, és egyben felvetette egy európai magán társaság, mint egy új típusú uniós jogalany – igényektől függő – létrehozását. Ez az új forma alapvetően a kkv-k több tagállamban való gazdasági aktivitását lenne hivatott elősegíteni. A javaslat széleskörű támogatást élvezett, ugyanakkor a Bizottság szükségesnek látta egy megvalósíthatósági tanulmány készítését, hogy felmérje az új forma gyakorlati előnyeit és, hogy feltérképezze az ezzel kapcsolatos esetleges akadályokat.²⁹

A Bizottság a 2003-ban meghirdetett társasági jogi és vállalatirányítási (corporate governance) akciótervében európai szintű állásfoglalást és szabályokat fogalmazott meg a vállalatirányítás területén. Ennek az akciótervnek és a Bizottság 2005-2008. évekre szóló akciótervének is része volt az európai magán vállalkozás kialakítása.

A soron következő kezdeményezések közé tartozott a 2005. márciusi stratégia, amely egy jobb szabályozási környezet megteremtésével kívánta az adminisztrációs terheket, és ezzel a kkv-k költségeit csökkenteni.

2005. novemberében a Bizottság új kkv-programot jelentett be. A "Gondolkodj kicsiben először" névvel ellátott csomag céljai között szerepelt a vállalkozások népszerűsítése, a kkv-k piacra lépésének megkönnyítése és jogi szabályozásuk egyszerűsítése.

²⁹ GYENEI LAURA: *Az Európai Társasági jog*. Budapest: Szent István Társulat sokszorosító műhelye, 2003. 59.

2005. decemberében elkészült az „Európai Magán Vállalkozásról szóló megvalósíthatósági tanulmány”.

Az EU 2006. márciusában fogadta el a vállalkozások elindítását megkönnyítő rendelkezéseket.

Az Európai Parlament Jogi Bizottságának 2006. június 22-i nyilvános meghallgatása megerősítette a határon átnyúló tevékenységet folytató kkv-k tekintetében az európai magántársasági forma szükségességét. Lehetővé kell tenni a nem szükségszerűen tagállami illetőségű, egy vagy több természetes vagy jogi személy számára, hogy az EU területén egy rendeletben rögzített uniós jogszabályoknak megfelelően SPE-t alapíthassanak.

Az SPE-knek jogi személyiséggel kell rendelkezniük, a társasági hitelezőkkel szembeni kötelezettségeikért kizárólag a társasági vagyon mértékéig kell felelniük, a társasági formákkal párhuzamosan pedig további szabad választási lehetőséget nyújt a vállalkozások létrejöttére.

A vállalkozások folytatására szolgáló jogi keret az EU-ban nemzeti jellegű, ezért a társaságoknak eltérő nemzeti jogok, társasági formák és társasági rendszerek között kell eligazodniuk. Néhány nehézség leküzdhető az irányelvekkel történő jogközelítéssel, azonban ez nem mentesíti a társaságalapításra törekvő személyeket annak kötelezettsége alól, hogy az egyes tagállamokban az adott tagállam nemzeti joga által szabályozott társasági formát válasszanak.

A 2007. évi stratégia előkészítéséhez tartozott „Az egységes piac a 21. századi Európa számára” című közlemény. Célfeladatai között továbbra is az első helyen és a korábbinál hangsúlyosabban szerepelt a fogyasztók és a kkv-k érdekeinek erősítése.³⁰

2008. júniusában a Bizottság ajánlást tett egy európai kisvállalkozói törvényre, amely egy tervezetben kívánta egyesíteni az eddigi kezdeményezéseket. Az Európai Kisvállalkozói Törvény (Small Business Act, a továbbiakban: EKT) fontos célként tűzte ki az SPE statútumának létrehozását.

³⁰ DIENES-OEHM EGON – ERDŐS ISTVÁN – KIRÁLY MIKLÓS – MARTONYI JÁNOS – SOMSSICH RÉKA – SZABADOS TAMÁS: *Az Európai Unió gazdasági joga I.* Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2010. 215.

A határokon átnyúló tevékenységeket végző kkv-k számára a Bizottság 2008. június 25-én kezdeményezte az európai magán vállalkozás rendelettervezetét. Az Európai Parlament képviselői a nemzeti keretek helyett egységes közösségi szabályozást állítottak volna az új cégforma mögé. Ez a társasági forma európai jogalanyiságot és európai arculatot adna a kkv-k számára, megkönnyítve ezzel működésüket az európai piacokon. Automatikusan csökkennének a vállalkozások költségei, mivel a határokon átnyúló tevékenységek esetében többé már nem a különböző tagállamok joga lenne az irányadó, hanem az egységes statútum. A statútum olyan egységes társasági jogi szabályok gyűjteményét tartalmazza, amelyek minden tagállamban bármely SPE-re egyformán érvényesek. Így a vállalkozók könnyebben alapíthatnának kisvállalkozást az EU bármely tagállamában. Időt takarítanak meg és csökkennének a költségeik is, különösen az egyes tagállamokban a különböző formájú vállalkozások alapításával kapcsolatban felmerülő jogi költségek.

A Bizottság szembesült a tisztességes verseny fenntartása, ill. a csalások és egyéb visszaélések elkerülése céljából a közzétételi, nyilvánossági követelmények alapvető jelentőségével, és ennek érdekében a korlátolt felelősség elvére épülő társasági formák tekintetében új normákat kívánt középtávon lefektetni.³¹

Az SPE-statútum számos területen jelentene előnyt a tagállamokban létező cégformákhoz viszonyítva.

Mivel a már létező társasági formákat, különösen az SE-t a nagy társaságokra tervezték, ezért a kisebb vállalkozások számára a minimális tőkekövetelmény és az alapítás korlátai alkalmatlanná teszik. Ezért célszerű kialakítani egy olyan társasági formát, amelyet kifejezetten a kisvállalkozások céljaira dolgoznak ki, és amely az EU egész területén létrehozható.

A Európai Parlament álláspontja szerint a jelenleg létező uniós társasági formák határokon átnyúló összetevőkkel rendelkeznek, és nem szabad engedni, hogy ez megakadályozza az SPE-k alapítását, azonban a tagállamoknak lehetőséget kell adni arra, hogy a bejegyzési követelmények sérelme nélkül a bejegyzéstől számított két éven belül utólagosan ellenőrizhessék, hogy az SPE teljesíti-e a határokon átnyúló összetevő feltételét.³²

³¹ GYENEI i. m. 59.

³² Az európai zártkörű társaság alapszabálya. Az Európai Parlament 2009. március 10-i jogalkotási állásfoglalása az európai zártkörű társaság alapszabályáról szóló tanácsi rendeletre irányuló javaslatról (COM(2008)0396 – C6-0283/2008 – 2008/0130(CNS)) P6_TA(2009)0094. HL (2010/C 87 E/46) 2010.4.1., E/300-321. (2a) preambulumbekkezdés. (a továbbiakban: Módosító javaslat).

Olyan jogi formát kell kialakítani, amely az EU egész területén a lehető legegységesebb, de a lehető legtöbb kérdésben meg kell hagyni a társaság tagjainak (részvényeseinek) szerződési szabadságát, emellett viszont a hitelezők, harmadik személyek, munkavállalók és a részvényesen magas szintű jogbiztonságát is garantálni kell.

Azért, hogy a vállalkozások a belső piac minden előnyét kiaknázhassák, lehetővé kell tenni a székhelyáthelyezést.

Az SPE magas szintű egységességének biztosítása érdekében a társasági formához kapcsolódó kérdések lehető legtöbbjét a rendelet hatálya alá kell rendelni vagy anyagi szabályok révén, vagy az SPE alapszabályának hatókörébe utalva. Célszerű azon kérdések listáját meghatározni, esetleg mellékletként rendelkezésre bocsátani, amelyek tekintetében a részvényesek az alapszabályban kötelesek rendelkezni.

A nemzeti jog alkalmazandó azokra a kérdéseket, amelyek tekintetében a Rendelettervezet erről rendelkezik, és minden más kérdésre, amelyet a Rendelettervezet cikkei nem szabályoznak, vagy nem utal az alapszabály hatáskörébe.

Lehetővé kell tenni az ex nihilo és a létező nemzeti formájú vállalkozások átalakulásával, egyesülésével vagy szétválásával történő alapítást. Erre a nemzeti jog szabályai az irányadók. A bejegyzés alakítását célszerű a jogbiztonság biztosításához szükséges követelményekre korlátozni az adminisztratív költségek csökkentése érdekében, valamint a benyújtott dokumentumok érvényességét csak egyetlen ellenőrzéssel szabad vizsgálni.

Mivel a kisvállalkozások gyakran hosszú távú pénzügyi és személyes kötelezettségvállalást tesznek szükségessé, biztosítani kell számukra, hogy alaptőkéjük szerkezetét és a részvényeikhez kötődő jogokat sajátos körülményeikhez igazítsák. Az Európai Parlament szerint a belső piac fenntartható és folyamatos fejlődéséhez szüksége van egy, a kkv-k igényeire szabott jogszabálygyűjteményre.³³

Az SPE számára biztosítani kell a jogot arra, hogy a bíróság előtt kérje az érdekeit súlyosan sértő részvényesek kizárását, azoknak a részvényesek pedig, akiknek az érdekei súlyosan sérültek, biztosítani kell a kilépés jogát. Az SPE számára nem szabad magas kötelező tőkekövetelményt előírni, hiszen ez a létrehozásuk gátja lenne.

A tőkeleszállítás esetében, mivel ez a hitelezők érdekeit is érinti, megfelelő szabályozást kell meghatározni.

³³ Módosító javaslat (3) preambulumbekzdés.

A kisvállalkozásoknak a szükségleteikhez és méretükhöz igazodó fejlődni képes jogi struktúrára van szükségük. Fontos, hogy a részvényesek az alapszabályban szabadon határozhassák meg a szükségleteiknek leginkább megfelelő belő szervezeti felépítést.

A részvényesek közötti egyenlőtlen bánásmód elkerülése érdekében kötelező szabályokat kell bevezetni.

Az SPE székhelyének áthelyezésekor az illetékes nemzeti hatóságoknak nyomon kell követniük az áthelyezés teljességét és jogszerűségét. A részvényeseknek, hitelezőknek és a munkavállalóknak ezért kellő időben hozzáférést kell adni az áthelyezési tervhez és az ügyvezető szerv jelentéséhez.

A munkavállalói részvétel jogával kapcsolatban a székhely szerinti tagállam jogszabályait kell alkalmazni, azonban az SPE-t nem szabad az ilyen jogok kikerülésre használni.

A tagállamoknak a Rendelettervezet rendelkezéseinek megszegése estére arányos, hatásos és visszatartó erejű szankciókat kell meghatározni, és biztosítaniuk kell a szankciók végrehajtását.

Mivel a javasolt intézkedés az EU egész területén közös jellemzőkkel rendelkező társasági forma kialakítására irányul, céljait tagállami szinten nem lehet kielégítően megvalósítani, ezért a javasolt intézkedések nagyságrendje miatt uniós szinten jobban megvalósíthatóak. Erre vonatkozóan az EU az EKSz. 5. cikkében foglalt szubszidiaritási elvvel összhangban intézkedéseket fogadhat el, a rendelet pedig az arányosság elvére tekintettel nem lépheti túl a célkitűzések eléréséhez szükséges mértéket.

Az EU iparügyi miniszterei 2008. december 1-jén jóváhagyták az EKT-t, amelyhez egy akciótervet is csatoltak.

Az EKT tíz olyan elvet fektetett le, melyeket a legmagasabb politikai szinten kell elfogadni, és olyan konkrét intézkedéseket fogalmaz meg, amelyek megkönnyítik majd a kisvállalkozások életét. Az EKT közlemény formájában jelent meg, nem pedig kötelező erejű határozatként vagy rendeletként. Ez több vállalkozás kritikáját is kiváltotta, akik 'papírtigrisként' jellemezték az előterjesztést. Mindazonáltal a vállalkozásokkal és képviselőikkel folytatott konzultációt követően a Bizottság úgy döntött, hogy a kkv-kat különösképpen érintő négy területen új jogszabályokra tesz javaslatot:³⁴

³⁴ „Gondolkozz először kicsiben!” – európai kisvállalkozói törvény. IP/08/1003. Brüsszel, 2008. március 25., 2. (a továbbiakban: „Gondolkozz először kicsiben!”).

1. Új 'általános csoportmentességi rendeletet'.
2. Kimondja, hogy az SPE-statútum olyan európai magántársaság alapítását tenné lehetővé, amely valamennyi tagállamban egységes szabályok alapján működhetne. A gyakorlatban ez azt jelentené, hogy a kkv-k a vállalataikat ugyanolyan formában hozhatnák létre függetlenül attól, hogy saját tagállamukban, vagy egy másikban folytatnak tevékenységet. Ezzel a vállalkozók időt és pénzt takaríthatnának meg a jogi tanácsadás, a menedzsment és az adminisztráció tekintetében.
3. ÁFA-kulcs csökkentéséről szóló határozat a helyileg nyújtott és munkaintenzív szolgáltatások számára, amelyet általában kkv-k működtetnek.³⁵
4. Végül javasolt egy változtatást a késedelmes fizetési irányelvhez,³⁶ amely biztosítaná, hogy a kkv-k azonnali fizetést kapjanak minden kereskedelmi tranzakció során.

Az EKT-hez tartozik egy ambiciózus intézkedéscsomag, amelynek célja, hogy a kkv-k az egységes piac minden előnyét élvezhessék, és hogy kiterjesszék tevékenységüket a nemzetközi piacokra, aminek érdekében több forrást irányít a kisvállalkozások finanszírozási lehetőségeire, a kutatás-fejlesztésre és az innovációra.³⁷

Az Európai Parlament Jogi Ügyi Bizottsága 2009. január 20-án támogatásáról biztosította az SPE-statútumra vonatkozó javaslatot. A statútum létrehozásának célja a vállalkozások indításának egyszerűbb és kevésbé költséges módja, valamint kihasználni az egységes piacból származó előnyöket. Az európai parlamenti képviselők a Módosító javaslatban módosították a Rendelettervezetet a munkavállalók jogainak tiszteletben tartása, ill. a visszaélések megakadályozása érdekében. A Bizottság szintén jóváhagyta a javaslatot a vállalkozások székhelyének az EU területén való szabad áthelyezéséről.

A Rendelettervezet hatálybalépését 2010. júliusára tervezték, de a jogszabály megakadt a 2009. december 4-i tanácsi ülésen és azóta a tagállamok megállapodására vár.

³⁵ Uo.

³⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/35/EK irányelve (2000. június 29.) a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről.

³⁷ „Gondolkozz először kicsiben!” 3.

4. Az SPE-statútum normatív szabályainak elemzése más uniós társasági formákkal összevetve – különös tekintettel az SE-re

Az európai jogalkotás az SPE statútumának megalkotásánál a kkv-k belső piacon való megjelenésének dominanciájára volt figyelemmel, és a tervezett jogalkotással a versenyképességüket kívánja európaivá tenni, hiszen ezeknek a vállalkozásoknak a legerőteljesebb és egyben legmeghatározóbb is a munkahelyteremtő képességük³⁸ az európai piacon.

Az EU társaságainak több mint 99%-át a kkv-k adják, de csak 8%-uk folytat határon átnyúló kereskedelmet, és 5%-uknak van külföldi leányvállalata vagy közös vállalkozása.³⁹ Ennek legfőbb oka a nemzeti társasági jogok között fennálló erős differencia, valamint az eltérő adójogi és munkajogi szabályok.

Az utóbbi időkben az új munkahelyek 80%-át a kkv-k teremtették meg. A jogszabályok jelentős része azonban nem tesz különbséget a társaságok mérete alapján, így a kkv-knak azonos bürokratikus elvárásoknak kell megfelelniük, mint az európai nagyvállalatoknak.⁴⁰

4.1. Általános rendelkezések

Az Európai Parlament álláspontja szerint az SPE statútumát az összes tagállamban egységesen alkalmazandó rendeletben, az uniós jogszabályok teljes mértékű betartása mellett, a nemzeti jogra való hivatkozás nélkül kell kidolgozni. Azokon a területeken, ahol a statútum nem tartalmaz előírásokat (munkajoggal, adójoggal, számvittel és az SPE fizetéseképtelenségével kapcsolatos kérdések, továbbá az SPE vagy részvényesei szerződéses jogai és kötelezettségei), helyettesítő jelleggel egyéb uniós jogszabályokat, vagy a társaság alapító

³⁸ Lásd bővebben: 12.

³⁹ Bizottsági szolgálati munkadokumentum, amely a következő dokumentumot kíséri: Javaslat: A Tanács rendelete az európai zártkörű társaság (SPE) statútumáról. A hatásvizsgálat összefoglalása. {COM(2008) 396 végleges} {SEC(2008) 2098} Brüsszel, 25.6.2008, SEC(2008) 2099. 2. (a továbbiakban: Hatásvizsgálat).

⁴⁰ CSORBA EMESE: A kis- és középvállalkozások jövőjéért. Az európai zártkörű társaságra vonatkozó rendelettervezetről. *Európai Tükör*, 2009/14. 8.

okirata szerinti székhelyének tagállamában érvényes, hasonló társasági formákra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.⁴¹

Az SE-rendelettel kapcsolatban a hat éves tapasztalat után pozitívként mondható el az európaiság és a nemzetek feletti jelleg. Gyakorlati problémát jelent azonban, hogy a rendelet keretszabály. Számos helyen hivatkozik a nemzeti jogra és nem igazodik az összes tagállam gazdasági társaságainak helyzetéhez sem.⁴²

A Rendelettervezet az SPE-vel a nemzeti társasági formák mellett létező alternatív formát bocsátana a kkv-k rendelkezésére. Mindez megvalósulhatna azáltal is, hogy az SPE alapításához nem lenne feltétel a határokon átnyúló viszony.

A cél, hogy rugalmas társasági jogi szabályozást alakítsanak ki, amely közös elveken alapul és tükrözi a kkv-k sajátos szükségleteit.⁴³ A státútum előnye lenne ugyanakkor az is, hogy a nagyobb társaságok és csoportok is élvezhetnék.

4.1.1. Az SPE szabályozásának dilemmái

Az Európai Parlament az SPE státútumának megalkotásánál négy lehetőséget vett fontolóra:

a) Egyrészt az uniós fellépés elmaradását és a hatályos jogszabályokra, valamint az ítélkezési gyakorlatra való hivatkozást. Ebben az esetben a kkv-knak 27 különböző társasági jogi rendszerrel kellene számolniuk, ami nem csökkentené az egységes piacon terjeszkedni kívánó kkv-k előtt álló jogi és közigazgatási akadályokat.

b) A tagállamok társasági jogának harmonizálását, amit olyan magas fokon kellene végrehajtani, hogy az nem állna arányban a javaslat célkitűzésével. Ez a lehetőség arra kötelezné a tagállamokat, hogy azokat a szabályokat, amelyek évtizedek óta a nemzeti társasági joguk alapvető rendelkezéseit képezik, módosítsák. Nyilvánvaló, hogy ez jelenleg politikailag nem megvalósítható.

c) A harmadik megoldási javaslat az SE státútumának tökéletesítése. Ez jelentős módosításokat tenne szükségessé, ezáltal rendkívül összetetté tenné az SE-rendeletet.

d) Egy önálló javaslat kidolgozása az SPE státútumára, vagyis a kkv-kra szabott új európai társasági forma létrehozása, ami a kkv-kat európai jelöléssel látná el, és

⁴¹ Az európai magántársaság státútuma. Az Európai Parlament állásfoglalása a Bizottságnak szóló ajánlásokkal az európai magántársaságok státútumáról (2006/2013(INI)), P6_TA(2007)0023. 1. pont. (a továbbiakban: Állásfoglalás).

⁴² Jelentés 10.

⁴³ Hatásvizsgálat 3.

megkönnyítené a határon átnyúló üzleti tevékenységet. Mivel az SPE-knek a tagállamok jogrendjébe történő bevezetése nem járna a nemzeti társasági jogok alapvető elemeinek harmonizációjával, így politikailag megvalósíthatónak tűnik.⁴⁴

4.1.2. Az SPE-re vonatkozó uniós szabályok és a nemzeti jog viszonya

A statútum nemzeti szabályokkal szembeni autonómiájára három lehetőség mutatkozott. Az első szerint az SPE teljesen független lenne, és a nemzeti szabályok semmilyen módon nem vonatkoznának rá. Mivel ez az adózási és foglalkoztatási szabályok harmonizációját igényelné, nem megvalósítható.

A második lehetőség szerint az SPE nagymértékben függne a nemzeti társasági jogtól. Ennek jelentős lenne a politikai elfogadottsága, azonban éppen ezért minden tagállamban különböző SPE-k jönnének létre, így a kkv-k nem élvezhetnék az egész EU-ban egységes társasági formából eredő előnyöket.

Végül a harmadik lehetőség szerint a statútum csak a nemzeti társasági joggal szemben élvezne önállóságot.⁴⁵ Ennek megfelelően az SPE-re elsősorban a rendelet közvetlenül alkalmazandó kötelező szabályai az irányadóak, az SPE belső szervezeti felépítését pedig az alapszabály rendezné a statútum szabályinak figyelembe vételével.

A SPE-statútum által szabályozott kérdésekben – ugyanúgy, mint a többi európai társasági formánál – a nemzeti jog csak akkor lenne alkalmazható, ha ezt a Rendelettervezet írja elő, illetve, ha annak hatályán vagy I. melléklete szerinti hatókörén kívül eső kérdés merülne fel. A vonatkozó alkalmazandó jog annak a tagállamnak a korlátolt felelősségű társaságokra alkalmazandó joga, amelyben az SPE létesítő okirat szerinti székhelye található. A tagállamoknak a vonatkozó társasági forma nevét be kell jelenteniük a Bizottsághoz.⁴⁶

4.1.3. A statútum egységessége

E kérdéskörben három lehetőséget ajánlott az Európai Parlament.⁴⁷ Lehetne egy olyan átfogó statútum, amely az SPE külső és belső jogviszonyait szabályozná. Ez magas fokú

⁴⁴ Rendelettervezet, Indokolás 5.

⁴⁵ Hatásvizsgálat 4-5.

⁴⁶ Rendelettervezet, Indokolás 6.

⁴⁷ Hatásvizsgálat 5.3. pont.

jogbiztonságot teremtené, azonban a részvényeseket megfosztaná az igényelt rugalmasságtól és az univerzális alkalmazású társasági forma elriasztaná a vállalkozásokat az SPE társasági formától.

Ennek ellenpólusaként jelenik meg egy olyan SPE lehetősége, amely teljes rugalmasságot biztosítana a részvényesek számára. Ez a tagállamok ellenállásában ütközne, hiszen a fontos társasági kérdéseket az alapszabályban kellene rendezni, ami nem szolgálna megfelelő biztosítékkal például a hitelezők számára.

A kiválasztott lehetőség, hogy az SPE-statútum szabályozza az SPE főbb jellemzőit és a harmadik felek számára fontos kérdéseket, a belső ügyeket pedig a részvényesek szabad döntésére bízza az alapszabály keretében. Ez jelentős szintű jogegységességet és jogbiztonságot teremt, miközben a belső szervezeti felépítés tekintetében biztosítja a rugalmasságot.⁴⁸

4.1.4. A határokon átnyúló viszonyok kérdése

Az SPE tekintetében két lehetőség konkurál egymással. Az egyik szerint az SPE minden alapító számára választható lenne, függetlenül a határon átnyúló viszonyoktól. Ez nagyfokú jogbiztonságot kínál és az alapítók szabadon választhatnak a SPE és a nemzeti társasági jog szerinti formák között, viszont mivel az SPE így a nemzeti társasági jog szerinti formákkal versenyezne, politikailag kevésbé elfogadható.

A másik lehetőség a határon átnyúló viszonyok meglétének szükségességét hangsúlyozza. Politikailag azért elfogadhatóbb, mert a belső piac elérésének könnyítésére szolgál, viszont kisebb fokú a jogbiztonság, mert a határon átnyúló viszonyok meglétét folyamatosan ellenőrizni kellene, és ezzel csökkentené a vállalkozók által választható társasági formák körét.⁴⁹

Végül a Rendelettervezet az első megoldást tartotta meg, vagyis, hogy a határon átnyúló viszonyok meglététől függetlenül lehessen SPE-t alapítani.

⁴⁸ Hatásvizsgálat 5.

⁴⁹ Uo.

4.2. Az SPE alapítása

Az SE alapításánál jelentős akadály a határokon átívelő követelmények szigorúsága, például az az előírás, hogy az SE-t alapító cégeknek az SE alapítását megelőzően legalább két évig rendelkezniük kell másik tagállam joga alá tartozó leányvállalattal, vagy másik tagállamban lévő fiókteleppel, vagy a központi ügyintézés helyének⁵⁰ egyben a székhelynek⁵¹ is kell lennie.⁵²

Az SPE jogi személy, ezenfelül egy tőkeegyesítő társaság, amely egy nemzeti korlátolt felelősségű társaság formáját ölti magára, és mint ilyen, saját tőkével rendelkezik.⁵³ Az SPE-nek az alapítástól kezdve végig a működése során folyamatosan a vállalkozások rendelkezésére kell állnia, hiszen meghatározott méretű vállalkozásokra történő korlátozása esetén a vállalkozásokat egy bizonyos ponton társasági formaváltásra kényszerítené, ami körülményes és költséges.

Tőkéje részvényekre oszlik ugyanúgy, mint az SE-nek, szemben az SCE-vel, amelynél részjegyről beszélhetünk.⁵⁴ Az SPE 'privát' karaktere alapján részvényeit nem ajánlhatja fel nyilvánosan és nem forgalmazhatja a tőzsdén. Az Európai Parlament kilátásba helyezte annak lehetőségét, hogy a részvényeket a munkavállalók részére felajánlhassák.⁵⁵

4.2.1. Az alapítás módja

A Rendelettervezet nem korlátozza a SPE létrehozásának módját olyan szigorúan, mint az SE, ahol a rendeletben előírt feltételek teljesülése esetén van csak lehetőség például SE egyesüléssel történő alapítására, vagy SE holdingtársaság vagy leányvállalat létrehozására.

⁵⁰ A központi ügyvezetés a társaságok tényleges székhelye, az a döntésközpont, ahol a jogi személy a tényleges tevékenységét kifejti.

⁵¹ A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény 7. § (1) bekezdése szerint a cég székhelye az a hely, ahol a cég üzleti és hivatalos iratainak átvétele, érkeztetése, őrzése, rendelkezésre tartása, valamint ahol a külön jogszabályban meghatározott, a székhellyel összefüggő kötelezettségek teljesítése történik. A cég létesítő okirata úgy is rendelkezhet, hogy a cég székhelye egyben a központi ügyintézés helye. A cégeljárás szempontjából székhelynek minősül a külföldi vállalkozás magyarországi fióktelepe, a külföldiek közvetlen kereskedelmi képviselője és az EGE telephelye is.

⁵² Jelentés 7.

⁵³ CSORBA i. m. 9.

⁵⁴ 1435/2003/EK rendelet 1. cikk (2) bekezdés.

⁵⁵ CSORBA i. m. 9.

Ezért mondhatjuk azt, hogy az SPE az alapítás 'rugalmassága' szempontjából közelebb áll az EGE-hez, de az SE előnyös szabályit is igyekeztek a jogalkotók átvenni. A Bizottság jelentése alapján az SE alapítása kapcsán felmerülő legfontosabb visszariasztó tényezők az időrabló és bonyolult eljárások, amelyek az SE státútumának hiányzó egységességéből, valamint a nemzeti jogra való számos hivatkozásból fakadnak.⁵⁶

SPE-t egy vagy több természetes személy és/vagy jogalany alapíthat. Létrehozható ex nihilo a rendelet alapján, létező társaság átalakulásával, szétválásával, egyesüléssel, közös leányvállalatok létrehozásával és a nemzeti jogok szerint létező társasági formák is válhatnak SPE-vé. SPE alapításában részt vehet SE, SCE, EGE vagy más SPE is.

Az európai zártkörű társaságnál a társaság neve után kell feltüntetni az 'SPE' rövidítést, míg az európai részvénytársaságnál az 'SE' rövidítés a név előtt vagy mögött is állhat.⁵⁷ Ezek a rövidítések minden tagállamban egyformán használandók, szemben az EGE-vel, amely társaságnak nincsen egységesen használt rövidítése. Az SPE írásbeli formában lefektetett és az alapítók által aláírt alapszabályon alapszik, amely legalább a Rendelettervezet I. mellékletében⁵⁸ felsorolt tartalmi elemeket átfogja. A nemzeti jogoknak lehetőségük van további formai követelményeket előírni, kivétel akkor, ha az SPE az Európai Parlament által megalkotott és a Bizottság által a Hivatalos Lapban közzétett mintaalapszabályt használja fel.⁵⁹

A Rendelettervezet nem fogalmaz meg az alapszabály hiányossága esetén alkalmazandó következményekkel kapcsolatos rendelkezéseket, de a 4. cikkből levezethető, hogy ebben az esetben a nemzeti jog alapján kell eljárni. Ez a szabályozás magában rejtje a heterogenitást.

⁵⁶ Jelentés 4.

⁵⁷ 2157/2001/EK rendelet 11. cikk (1) bekezdés.

⁵⁸ Lásd bővebben: Rendelettervezet 37-39.

⁵⁹ CSORBA i. m. 10.

4.2.2. Bejegyzés

A Rendelettervezet nem határozza meg az SPE konkrét bejegyzési eljárását, hanem a 9. cikk (1) bekezdésében visszautal az első társasági jogi irányelvre⁶⁰. A cégbejegyzési kérelmet az SPE alapító részvényesei vagy az általuk felhatalmazott személy nyújtja be.

Az SPE a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel szerez jogi személyiséget.⁶¹ A Rendelettervezet 9. cikk (3) bekezdése külön szabályozza a beolvadással történő egyesülés és a szétválás esetében, hogy az átvevő, ill. a fogadó tagállam mikor veszi át az SPE formáját. A bejegyzés annak a tagállamnak a jogi előírásai szerint következik be, amelyben a társaság székhelye található. A kérelmet elektronikus formában is be lehet nyújtani.⁶² Az SPE-k létrehozásához és a bejegyzéséhez szükséges valamennyi formanyomtatványt elektronikusan is elérhetővé kell tenni. A Rendelettervezet 10. cikk (2) bekezdése felsorolja azokat az adatokat és dokumentumokat, amelyeket a tagállami bejegyzéshez az alkalmazandó nemzeti jogban előírt nyelven be kell nyújtani. Ezek esetleges változását tizennégy napon belül kell bejelenteni. A Bizottságnak az SPE-kre vonatkozó információk átláthatósága érdekében az interneten elérhető SPE adatbázist is létre kell hoznia.⁶³

A Rendelettervezet előírja, hogy, az SPE bejegyzése során vagy a dokumentumok és adatok jogszerűségének közigazgatási vagy bírósági szerv általi ellenőrzésére, vagy közjegyző általi hitelesítésére kerülhet sor. A követelményeket halmozni nem lehet.

Mivel a bejegyzést közzé kell tenni, a tagállami nyilvántartások számára kötelező előírás, hogy valamennyi SPE bejegyzéséről és az ilyen társaságokban bekövetkezett módosításokról másolatot készítsenek és továbbítsák azt a Bizottság által vezetett európai nyilvántartás felé.⁶⁴

⁶⁰ Első társasági jogi irányelv: 68/151/EGK irányelv a tőkeegyesítő társaságok alapító aktusáról.

⁶¹ Rendelettervezet, Indokolás 7.

⁶² CSORBA i. m. 10.

⁶³ Módosító javaslat (8b) preambulumbekkezdés.

⁶⁴ CSORBA i. m. 11.

Fontos, hogy az SPE levelein, megrendelőlapján vagy weboldalán fel kell tüntetni a társaság nevét, létesítő okirat szerinti székhelyét, a cégnyilvántartás azonosításhoz szükséges adatokat, a cégjegyzékszámot, adott esetben a központi ügyvezetés, ill. az üzleti tevékenység fő helyét, és, ha a társaság megszűnés alatt áll, ennek tényét.⁶⁵

A bejegyzés előtt az SPE nevében eljáró személy cselekményeiért a társaság a bejegyzés után vállalhatja a kötelezettségeket. Ellenkező esetben a tagok korlátlanul és egyetemlegesen felelnek. Az SPE fióktelepére annak a tagállamnak a joga alkalmazandó, amelyben a fióktelep található.⁶⁶

4.2.3. A társasági szerződés tartalma

Az SPE legalább a Rendelettervezetben meghatározott, az I. mellékletben⁶⁷ felsorolt kérdésekre kiterjedő alapszabállyal rendelkezik. A társasági szerződést írásban készítik el, az alapító tagok írják alá és a tervezet 8. cikk (3) bekezdésében meghatározott időpontoktól lehet rá hivatkozni. Tartalmazza a társaság formáját és cégnevét, határozott időtartamra létesült társaságok estén a fennállás időtartamát, megnevezi a társaság tevékenységi körét, az alapító okirat szerinti székhelyet, a társasági tőke nagyságát és a társaság azon szervét, amely a társaságot harmadik személlyel szemben és a bíróságon képviselheti, valamint az egyes társasági tagok által, az általuk átvett törzsbetét erejéig teljesítendő vagyoni hozzájárulást.

Véleményem szerint az egységes gyakorlat kialakítása céljából a Rendelettervezet mellékleteként szerepelhetne egy társasági szerződés minta, amit a társaság részben vagy egészben átvehetne.

⁶⁵ Módosító javaslat 11. cikk (2) bekezdés b) pont.

⁶⁶ Rendelettervezet 12-13. cikk.

⁶⁷ Lásd bővebben: 58. lábjegyzet.

4.3. Részvények/Részesedés

Az SPE a tőke- és a személyegyesítő társaságok határán helyezkedik el. A Rendelettervezet 4. cikk (1) bekezdése háttérszabályként a nemzeti kft-ket nevezi meg, a jelenlegi hatályos magyar fordítás mégis részvény, ill. részvényes kifejezéseket használ. Erre tekintettel a továbbiakban én is ezeket alkalmazom.

Az angol fordítás 'shareholder' (részvényes) kifejezést használ, ami az rt-hez kapcsolódik, a német pedig 'Anteile' (üzletrész/részesedés) kifejezést használ, ami a kft-k tartalmához áll közelebb.

4.3.1. A részvények és a részvénykönyv

A részvényesek a tervezet szerint nagyfokú szabadsággal járhatnak el a részvényekhez kötődő jogok és kötelezettségek tekintetében. Az SPE törzsrészvényeket és elsőbbségi részvényeket bocsáthat ki, amit a kisebbségben lévő részvényesek érdekeinek védelme érdekében lehet korlátozni.⁶⁸ A részvényes csak a megállapodásban jegyezni vállalt összeg erejéig felel. Ha egy részvénynek több tulajdonosa van, e személyek az SPE-vel kapcsolatban egy részvényesnek tekintendők, a kötelezettségeikért egyetemlegesen felelnek és jogukat közös képviselőn keresztül gyakorolják. A képviselő általában az a tulajdonos, aki az adott részvény tekintetében elsőként szerepel a részvénykönyvben.⁶⁹

Az ügyvezető irányító szerv részvénykönyvet állít össze, amely a tagsággal kapcsolatos lényegi adatokat, így a részesedéseket is tartalmazza.

4.3.2. A tagság megszerzése és a részvények átruházása

A tagság megszerzése elsődlegesen az alapításkor következik be. Alapításkor a társaságnak meg kell határoznia a részesedések nagyságát, hiszen ennek megfelelően oszlik meg a tagok között a társaság irányításában való részvétel mértéke.

⁶⁸ Rendelettervezet, Indokolás 7.

⁶⁹ Rendelettervezet 14. cikk.

Tagsági jogviszony keletkezik a meglévő részesedések átruházásával is. Az átruházásra csak írásban kerülhet sor, melynek szabályait a 16. cikk tartalmazza, de az alapszabályban is meg lehet adni további feltételeket.⁷⁰ Az átruházásra vonatkozó új korlátozás vagy tiltás bevezetéséhez minősített többségű határozat szükséges. A minősített többség nem lehet kevesebb, mint az SPE kibocsátott részvényeihez kötődő szavazati jogok összességének kétharmada.

A kisebbségben lévő részvényesek érdekeinek védelmében az ilyen határozathoz a korlátozással vagy tiltással érintett összes részvényes beleegyezés is szükséges.⁷¹ A Rendelettervezet nem ruházza fel a részvényeseket a kisebbségben lévő részvényesek kizorításának jogával, ugyanakkor kiárutási jogra⁷² sem kötelez.

4.3.3 A részvényes kizárása, illetve a kilépés lehetősége

Egy gazdasági társasági tag kizárásának a lehetősége a társasági jogi szabályozásban általában általános rendelkezésként kerül megfogalmazásra. A magyar gazdasági társaságok esetében a Gt. 47. és 48. §-a szabályozza. A tag gazdasági társaságból való kizárására csak a bíróság jogosult a gazdasági társaságnak a tag ellen indított keresete alapján, de csak akkor, ha a tagnak a társaságban maradása a társaság céljának elérését nagymértékben veszélyeztetné.

Az SPE estében valamely részvényes kizárásáról a részvényesek kétharmados többséget igénylő határozattal dönthetnek, amit az SPE-nek hatvan napon belül bíróság elé kell terjesztenie. A bíróság a megfelelő indok fennállása esetén elrendeli a részvényes kizárását. Ilyen indok lehet, ha a részvényes súlyosan sérti a társaság érdekeit, vagy a tagsági jogviszonyának fenntartása a szabályszerű működés szempontjából káros kihatásokkal járna.⁷³ A bíróság átmeneti intézkedésként elrendelheti az érintett részvényes szavazati és más nem vagyoni jogainak felfüggesztését a végleges döntés meghozataláig.⁷⁴

⁷⁰ CSORBA i. m. 18.

⁷¹ Rendelettervezet, Indokolás 7.

⁷² Amikor a többségi részvényesek vagy az SPE a kisebbségben lévő részvényesek részvényeit megvásárolja.

⁷³ CSORBA i. m. 18.

⁷⁴ Rendelettervezet 17. cikk.

A kilépés lehetősége SPE esetében sajátosan alakul. A Rendelettervezet 18. cikkében megjelölt indokok esetén a részvényeseknek lehetősége van kilépésére is, ami a tőkeegyesítő társaságokra nem jellemző. Erre általában a mögöttes jogszabályként kezelt, adott tagállam nemzeti joga által szabályozott kft-k nem adnak lehetőséget.

Ilyenkor az ügyvezető irányító szerv részére írásban kell megküldeni a kilépési szándékot az indok megjelölésével. Miután az ügyvezető irányító szerv a bejelentést átvette, haladéktalanul köteles a részvényesek határozathozatalát kezdeményezni a kilépni szándékozó részvényes tulajdonrészének megvásárlásáról. Ha harminc napon belül nem hozzák meg a határozatot, vagy nem fogadják el a részvényes kilépési indokait, az ügyvezető irányító szervnek kötelessége erről a részvényest haladéktalanul tájékoztatni, és a részvényes a bírósági kérelmét ettől számított hatvan napon belül nyújthatja be. Amennyiben vitássá válik a részvényes ellenértéke, azt a felek által kijelölt független szakértőnek, ennek hiányában az illetékes bíróságnak vagy közigazgatási hatóságnak kell megállapítani.⁷⁵

A magyar szabályozásban a Gt. 329. § (1) bekezdés b) pontja alapján egyesülésnél van lehetőség a társasági viszony kilépéssel történő megszüntetésére.

4.4. A társaság vagyona

4.4.1. Az alaptőke és a vagyoni hozzájárulás

Az egyes társaságok tőkeszükséglete tevékenységüktől függően eltér, ezért lehetetlen minden társaság számára egységesen megállapítani a működéshez szükséges tőke mértékét. Ezt legjobban a társaság tagjai tudnák meghatározni. Megjegyzendő, hogy az angolszász és a kontinentális jogrendszerben a tőkeminimum meghatározásában egyfajta verseny alakult ki, aminek következtében a nemzeti társaságok tőkeminimuma egyes tagállamokban csökkent.⁷⁶

A minimális tőkekövetelmények a társaságalapítási költségek jelentős részét teszik ki (SE esetében 120 000 €, SCE-nél pedig nem lehet kevesebb, mint 30 000 €), azonban ma már nem minősülnek megfelelő hitelezővédelmi eszköznek, mivel a hitelezők napjainkban a fizetőképesség szempontjából relevánsabb tényezőket vesznek figyelembe, mint a személyi

⁷⁵ CSORBA i. m. 18.

⁷⁶ GYULAI-SCHMIDT ANDREA: Tudományos ülés az európai társasági jog fejlődési tendenciáiról. *Jogtudományi Közlöny*, 2011. január. 61. (a továbbiakban: GYULAI-SCHMIDT (2011. január)).

garanciák vagy a cash flow. Minderre tekintettel a Bizottság a vállalkozások ösztönzésének céljával nem követte a magas szinten megállapított minimális alaptőke-követelmény hagyományát, és mivel az SPE-nek mind a 27 tagállamban elérhetőnek kell lennie, továbbá figyelemmel arra, hogy a társaság jogképességét és a korlátozott felelőssége elvét biztosítani kell, a tervezet megköveteli, hogy az SPE alapszabálya tartalmazza az induló tőkét, melynek minimális összegét 1 €-ban határozta meg.

Az SPE mint tőkeegyesítő társasági forma jogi személyiséggel rendelkezik, a társaságot terhelő kötelezettségekért vagyona erejéig felel érintetlenül hagyva a társasági tagok magánvagyonát. A társasági tagok kötelezettsége a jegyzett tőke teljes mértékben történő befizetése, ill. a vállalt hozzájárulások rendelkezésre bocsátása.

Az Európai Parlament a Módosítási javaslatban ezt a rendelkezést megtartotta, de feltételezi, hogy az alapszabály előírja a vállalat ügyvezető irányító szervének egy fizetőképességi nyilatkozat aláírását. Ha az alapszabály ilyen előírást nem tartalmaz, az SPE minimális tőkéje 8 000 €, ⁷⁷ ami körülbelül 2 368 000 ⁷⁸ forint (HUF). Ehhez viszonyítva viszont egy magyar kft. alapításához csupán 500 000 forint törzstőkére ⁷⁹ van szükség.

Az 1 €-val történő alapítás esetében a Rendelettervezet nem ír elő tartalékképzési kötelezettséget a társaság számára, erről a döntést a tagok jogkörébe utalta. ⁸⁰

Érdemes itt megemlíteni mint az új német társasági formát az Unternehmergesellschaftot, ami szintén minimum 1 € tőkével alapítható, de legalább 25 000 € mértékű tartalékképzést írnak elő.

Mindebből jól látható, hogy a tagállamok nemzeti társaságaival szemben az SPE versenytársként jelenik meg, hiszen az 1 € indulótőkéhez képest például egy magyar kft. törzstőkéje, vagy egy zrt. alaptőkéje (5 millió HUF~16 891 €) lényegesen magasabb. ⁸¹

A Rendelettervezet 10. cikkében adott felsorolásból kiderül, hogy a társaság bejegyzése nem függ a vagyoni hozzájárulások befizetésétől, azonban a tagok a társasággal szemben a nemzeti jog rendelkezéseivel összhangban kötelezve vannak az általuk vállalt vagyoni hozzájárulások

⁷⁷ Módosító javaslat 19. cikk (4) bekezdés.

⁷⁸ 1 € ~ 296 HUF (2012. április 1.).

⁷⁹ Gt. 114. § (1) bekezdés.

⁸⁰ CSORBA i. m. 15.

⁸¹ Gt. 207. § (1) bekezdés.

teljesítésére és a tőkeleszállítás esetét kivéve nem mentesülhetnek a kötelezettség alól. A vagyoni hozzájárulások befizetésének időpontjáról a társasági tagok maguk döntenek.

A Rendelettervezet szerint a tagok saját maguk határozhatják meg a társaság tőkéjének képzését, vagyis az alapszabályban jogosultak megállapítani, hogy a tagok a vagyoni hozzájárulásokat pénzbeli vagy nem pénzbeli hozzájárulásként teljesítik. Lehetőségük van eldönteni, hogy az apport⁸² mely formáját fogadják el, valamint időpontot is meghatározhatnak a vagyoni hozzájárulások teljesítésére. Az alapszabályban meg kell adni, hogy szükség van-e a nem pénzbeli hozzájárulás szakértői értékelésére.⁸³

Az Európai Parlament a részvényesek által teljesített vagyoni hozzájárulással kapcsolatos felelősségre vonatkozóan módosításokat eszközölt azzal az indokkal, hogy a vagyoni hozzájárulások teljesítése alapvető feltétel, és amennyiben uniós szinten a lehető legegységesebb vállalkozási formát akarják létrehozni, akkor ebben a kérdésben le kell mondani a nemzeti jogra történő hivatkozásról.⁸⁴ Ezért a Rendelettervezet kitér arra a problémára is, hogy amennyiben a nem pénzbeli hozzájárulás értéke nem éri el a hozzájárulásért átvett részvény értékét, a részvényes a különbséget köteles készpénzben kifizetni. A társaság igénye a részvényessel szemben a bejegyzéstől számított nyolc év után évül el.⁸⁵

4.4.2. A részvényesek számára juttatott kifizetések (osztalékjog)

Ennek módjára az Európai Parlament három lehetőséget vázolt fel. Az első szóba jöhető megoldás szerint az SPE tőkeszabályait a második társasági jogi irányelvre kellene építeni, ami jogbiztonságot teremtene, azonban megfosztaná a részvényeseket a rugalmasságtól és túlzott terhekhez vezetne.

Másik lehetőség alapján a részvényesek juttatásait mérlegvizsgálat elvégzéséhez kötné. Ez kisebb fokú egységességet hozna, de a részvényesek nagyobb rugalmasságot kapnának.

⁸² A Gt. 13. § (2) bekezdése alapján a nem pénzbeli hozzájárulás bármely vagyoni értékkel rendelkező dolog, szellemi alkotáshoz fűződő vagy egyéb vagyoni értékű jog – ideértve az adós által elismert vagy jogerős bírósági határozaton alapuló követelést is – lehet. Az apportálhatóság feltétele, hogy a nem vagyoni hozzájárulásnak vagyoni értékkel kell bírnia.

⁸³ Rendelettervezet, Indokolás 8.

⁸⁴ CSORBA i. m. 15.

⁸⁵ Módosító javaslat 20. cikk (3) bekezdés.

Ebben az esetben azonban felmerülhet az a probléma, hogy amennyiben túl rugalmas a szabályozás, csökken a belé vetett bizalom.

A harmadik és egyben választott lehetőség a mérlegvizsgálat kombinációja a kötelező fizetőképességi vizsgálattal. Ez magas szintű hitelezővédelmet biztosít, azonban aránytalan költségekkel jár az egyes tagállamok esetében.⁸⁶ Mindez azt jelenti, hogy a Rendelettervezetben előírt mérlegképességi vizsgálaton felül a társaság alapszabálya a juttatást az alapszabály egy, a vezető szerv által aláírt fizetőképességi igazoláshoz kötheti, amit a részvényesek rendelkezésére kell bocsátani és közzé kell tenni.⁸⁷

Az SPE az ügyvezető irányító szerv javaslata alapján juttatásban⁸⁸ részesítheti a részvényeseket, amennyiben a társaság a kifizetést követő egy évben a tartozásait hiánytalanul tudja fedezni. Az SPE nem teljesíthet juttatást azokból a tartalékokból, amelyek esetében ezt az alapszabály tiltja. Ha a kifizetés jogszerűtlen volt, a részvényeseknek ezt vissza kell téríteni az SPE számára.⁸⁹ A társaság bizonyítási kötelezettségét kizárja, mivel feltételezi, hogy egy korlátolt felelősségű társaságban a tagok tisztában vannak a juttatások jogszerűségével.

A javaslat nem akadályozza, hogy az SPE bizonyos körülmények között, a társaság eszközeinek védelmében saját részvényeket szerezzen. A részvénytulajdonosi jogokról a részvényesek határoznak. Ilyenkor a Rendelettervezet 23. cikk (3) bekezdése értelmében az SPE saját részvényeihez kötődő szavazati és más nem vagyoni jogokat mindaddig felfüggesztik, amíg az SPE a saját részvények bejegyzett tulajdonosa.⁹⁰

4.4.3. Tőkeemelés és tőkeleszállítás

Az európai jogalkotó a tőkeemelés kérdését nem szabályozza, csupán annyit ír elő, hogy a részvényesek határozattal dönthetnek az SPE tőkéjének felemelése vagy leszállítása kérdésében.

A Rendelettervezet nem korlátozza az alapító részvényesek jogát annak eldöntésére, hogy tőkeemeléskor milyen típusú vagyoni hozzájárulást kell teljesíteni.

⁸⁶ Hatásvizsgálat 6.

⁸⁷ CSORBA i. m. 16.

⁸⁸ Juttatás bármely finansziális haszon, amelyet a részvényes az általa tartott részvények alapján közvetlenül vagy közvetve az SPE-ből ér el, beleértve a pénz vagy tulajdon átruházását, valamint a tartozás keletkezését.

⁸⁹ Rendelettervezet 21-22. cikk.

⁹⁰ Rendelettervezet 23. cikk.

A Rendelettervezet különbséget tesz a tényleges és a névleges tőkeleszállítás között. Névleges tőkeleszállításnál a társaság veszteségeinek a kiegyenlítése a cél, ezért az így keletkezett összeget a társaság csakis erre a célra fordíthatja, ebből a részvényesek számára nem eszközölhet juttatást. Tényleges tőkeleszállításra csak akkor kerülhet sor, ha az így fennmaradó összeg nem kerül a minimálisan megkövetelt tőke összege alá.⁹¹

Mivel a tőkeleszállítás a hitelezők érdekeit is érinti, ezért a tőkeleszállításról rendelkező határozat közzététele után harminc napon belül jogosultak bírósághoz fordulni és az SPE-től biztosítékot kérni. Ehhez bizonyítaniuk kell, hogy a követeléseik kielégítése a tőkeleszállítás miatt veszélybe került és a társaságtól nem kaptak megfelelő biztosítékot.⁹²

4.5. Az SPE szervezeti felépítése

Az SPE ügyvezető irányító szervvel és a részvényesek közgyűlésével rendelkezik. Az SPE részvényesei nagyfokú szabadsággal rendelkeznek az SPE belső szervezeti felépítésének kialakításában. Az alapszabályban meghatározzák az SPE irányítási struktúráját (egyetlen igazgató vagy több igazgató, egyszintű vagy kétszintű igazgatás). Kétszintű igazgatásnál az ügyvezető irányító szerv ellenőrzését egy felügyelőbizottság végzi. Ha az SPE-ben munkavállalói részvételi rendszer működik, a kiválasztott irányítási struktúrában lehetővé kell tenni az ilyen jogok gyakorlását. A 27. cikk nem ad taxatív felsorolást azokról a határozatokról, amelyeket a részvényeseknek kell meghozni. A határozathozatalra vonatkozóan az alapszabályban kell meghatározni a szükséges szavazati többséget és a határozatképesség feltételeit. A 27. cikkben felsorolt határozatok némelyikéhez minősített többségre van szükség, azaz az SPE szavazati jogainak legalább a kétharmadára, de az alapszabály ennél nagyobb többséget is előírhat, például háromnegyedeset.⁹³

Az SE szervezeti egységei a részvényesek közgyűlése, valamint egységes irányítási rendszerben egy ügyviteli szerv, nem egységes irányítási rendszerben egy felügyeleti szerv és egy irányító szerv.⁹⁴

⁹¹ CSORBA i. m. 16.

⁹² Rendelettervezet 24. cikk.

⁹³ Rendelettervezet, Indokolás 8.

⁹⁴ 2157/2001/EK rendelet 38. cikk.

4.5.1. A közgyűlés

Az SPE legfőbb szerve a közgyűlés, amit valamennyi részvényes alkot. Ez a társaság akaratképzésének a helye és itt állapítják meg az SPE szervezeti felépítését.

Azok a tulajdonosok, akik a társasági részesedésekhez kötődő szavazati jogok 5%-át birtokolják, jogosultak arra, hogy az ügyvezető szervtől valamely döntés részvényesek elé terjesztését kérjék. A kérdésben fel kell tüntetni az alapul szolgáló indokokat. Amennyiben a kérelmet visszautasítják, vagy az ügyvezető szerv tizennégy napon belül nem terjeszti elő a javaslatot, akkor azt a kérelmező tulajdonosok saját maguk közölhetik a részvényesekkel.⁹⁵

SE-nél a jegyzett tőke legalább 10%-át tulajdonló egy vagy több részvényes kérheti, hogy az SE hívjon össze közgyűlést, és kérhetik a közgyűlés napirendjének további pontokkal való kiegészítését is. Az SE alapszabálya vagy a nemzeti jogszabályok kisebb arányról is rendelkezhetnek.⁹⁶

Az SCE-statútum alapján, meghatározott feltételek fennállta esetén lehetőség van ágazati vagy részközgyűlések tartására.⁹⁷

Az SPE statútumának tervezete egyes ügyeknél minősített többséget ír elő, amihez a társaság által kibocsátott részvényekhez kötődő összes szavazati jog kétharmadával rendelkező részvényesnek a döntéshez hozzá kell járulniuk.⁹⁸ A legfőbb szerv határozatainak hatálytalanságát, ami bekövetkezhet az alapszabály, a rendelet vagy az alkalmazandó jogszabályok rendelkezéseinek megsértése miatt, csak az SPE létesítő okirat szerinti székhelye szerinti illetékes bíróságon indított kereset révén lehet érvényre juttatni. A keresetet egy hónapon belül indíthatják meg azok a részvényesek, akik a határozattal nem értettek egyet, kivéve, ha azt a társaság később jogszerűvé teszi.⁹⁹

A közgyűlést nem kötelező ülés tartásával megtartani. A határozathozatal módszerét erre az esetre az alapszabályban kell rögzíteni.

⁹⁵ CSORBA i. m. 19.

⁹⁶ 2157/2001/EK rendelet 55. és 56. cikk.

⁹⁷ 1435/2003/EK rendelet 63. cikk.

⁹⁸ Rendelettervezet, Indokolás 8.

⁹⁹ Módosító javaslat 27. cikk (4) bekezdés.

4.5.2. Az ügyvezető irányító szerv

A társaságot az ügyvezető irányító szerv vezeti, ami egy vagy több természetes személyből állhat. A rendelet vagy az SPE alapszabálya által kizárólagosan közgyűlési hatáskörbe nem sorolt határozatok az SPE ügyvezető irányító szervének hatáskörébe tartoznak. A Módosító javaslat 26. cikk (1) bekezdése alapján a társasági tagok határozatai a társaságon belül az ügyvezető irányító szervre nézve kötelezőek.

A parlamenti módosítások szerint a társaság képviseletét az ügyvezető igazgató szerv egy vagy több tagja látja el.¹⁰⁰ A képviseleti jog az igazgatókat egyenként illeti meg, de az SPE alapszabálya rendelkezhet közös képviseleti jogról. A Módosító javaslat alapján a képviseleti jog átruházására az alapszabállyal összhangban lehetőség van. A képviseleti hatalom korlátai külső jogviszonyokban nem relevánsak még akkor sem, ha azt közzétették.

A közgyűlés határozattal dönt az igazgatók kinevezéséről, visszahívásáról és a hivatali idejükről. Az alapszabályban kell meghatározni az igazgatók megbízatását és az alkalmassági feltételeket. Az igazgatók a társaság legjobb érdekeinek szem előtt tartásával kötelesek eljárni. E rendelkezés értelmezését a nemzeti bíróságok dolgozhatják ki. Nem lehet ügyvezető olyan személy, akit bírósági határozat vagy egy tagállam közigazgatási hatóságának határozata alapján eltiltottak az ügyvezetői pozícióhoz hasonló állás betöltésétől.¹⁰¹

A nemzeti jogok, így a magyar is (Gt.), sokkal részletesebben szabályozz ezt a kérdést. Érdemes volna átgondolni, hogy garanciális szempontok indokolják-e a tagállami jogokra való visszautalást.

4.5.3. A felelősség kérdése

4.5.3.1. Az ügyvezetők felelőssége

Fontos kérdéskör a kártérítési felelősség szabályozása. Az Európai Parlament úgy véli, hogy

- a társasági szervezeteknek egyetemleges felelősséggel kell tartoznia minden olyan kárért, amely az európai magántársaság részéről oly módon keletkezett, hogy az európai

¹⁰⁰ Módosító javaslat 33. cikk 1. pont.

¹⁰¹ Rendelettervezet, Indokolás 9.

magántársaság vagyonát a társaság cselekményein keresztül egy társasági szerv, egy társasági tag vagy azokhoz közel álló személy csökkentették,

- ha harmadik személy a társaság kárára jogalap nélkül gazdagodott, visszaszolgáltatási kötelezettséggel tartozik,
- a felelősség kizárólag abban az esetben áll fenn, ha a cselekmény nem állt a társaság érdekében.¹⁰²

Azokra az igazgatókra, akik igazolni tudják ártatlanságukat vagy jelezték egyet nem értésüket, nem terjed ki a felelősség (ártatlanság véelme). A tervezet meghatározza, hogy mikor kötelesek különösen helytállni az igazgatók. A vonatkozó elévülési idő négy év.¹⁰³

4.5.3.2. A tagok felelőssége

A tagok felelősségénél a belső és külső viszonyokban fennálló felelősség között tehetünk különbséget. A tagok felelőssége a vállalt vagyoni hozzájárulásuk teljesítéséért áll fenn, tekintettel azonban az SPE vagyonegyesítő jellegére, a külső jogviszonyokban fennálló tartozásokért a részvényesek magánvagyonára érintetlen marad. A Rendelettervezet a felelősség kérdését illetően további szabályokat nem határoz meg, így joghézag esetén, például a hitelezők megkárosításának kérdésében, az SPE székhely szerinti tagállama vonatkozó előírásai alkalmazandóak.¹⁰⁴

4.5.4. A részvényeseket megillető jogok

Az SPE valamennyi részvényese tagja a részvényesek közgyűlésének, melynek keretében megilleti őket a tájékoztatáshoz, a határozatkezdeményezéshez és a független szakértő felkéréséhez való jog. A részvényeseket megilleti a szavazati jog is az általuk birtokolt részvények arányában.

A részvényesek kérdéseket intézhetnek az ügyvezető irányító szervhez, felvilágosítást kérhetnek a társaság tevékenységével kapcsolatban. Az ügyvezető irányító szerv a választ csak akkor tagadhatja meg, ha az a társaság üzleti érdekeit súlyosan veszélyeztetné. A

¹⁰² Állásfoglalás 7. pont.

¹⁰³ CSORBA i. m. 18.

¹⁰⁴ CSORBA i. m. 19.

részvénykönyvbe való betekintés jogát az alapszabályban kell rögzíteni.¹⁰⁵ EGE-nél a tagok a rendelet alapján jogosultak az egyesülés üzleti könyveit és nyilvántartásait megvizsgálni.¹⁰⁶

További jogosultsággként illeti meg a szavazatok 5%-át birtokló részvényeseket, hogy az illetékes bíróságtól vagy közigazgatási hatóságtól független szakértő kijelölését kérjék, ha a jogi előírások vagy az SPE alapszabálya megsértésének súlyos gyanúja merül fel. Az SPE alapszabálya alacsonyabb százalékot is megállapíthat.¹⁰⁷

4.6. Munkavállalói részvétel

A kkv-k körében a munkavállalói részvétel intézménye csak néhány tagállamban létezik, mint például Svédország, Dánia, Németország vagy Magyarország.

Magyarországon a Gt. változatlanul lehetővé teszi azt, hogy a társaság munkavállalói a gazdasági társaság működésének ellenőrzésében részt vegyenek. Erre akkor van lehetőség, ha a gazdasági társaság teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalóinak létszáma éves átlagban a 200 főt meghaladja.¹⁰⁸

Az SE szabályozásánál a Bizottság jelentése szerint sokan hátráltató tényezőnek találják a munkavállalói részvételre vonatkozó szabályokat, mivel ezek bonyolultak és időigényesek, főleg azokban a tagállamokban, ahol nem szabályozzák a munkavállalói részvétel rendszerét, mint például a Balti államok és Ciprus.¹⁰⁹ Az SE alapításánál fontos visszatartó tényező az is, hogy amíg a munkavállalói részvétellel kapcsolatos tárgyalások nem fejeződnek be, a társaság bejegyzése sem történhet meg.¹¹⁰

¹⁰⁵ Rendelettervezet 28. cikk.

¹⁰⁶ 2137/85/EGK rendelet 18. cikk.

¹⁰⁷ Rendelettervezet 29. cikk (2) bekezdés.

¹⁰⁸ Gt. 38-39. §.

¹⁰⁹ MICHAEL STOLLT – NORBERT KLUGE: *A munkavállalók részvétele a vállalatok irányító testületeiben a tíz új EU-tagállamban – Rövid országjelentések*. Brüsszel: Szociális Fejlesztési Ügynökség (SDA) és Európai Szakszervezeti Kutatási, Oktatási, Egészségügyi és Biztonsági Intézet (ETUI-REHS), 2006. 3.

¹¹⁰ Jelentés 5.

4.6.1. Általános rendelkezések (34. és 34.a cikk)

Az Európai Parlament a munkavállalói részvétellel kapcsolatos szabályozásnál három lehetőség közül választhatott.

Az első lehetőség eseti munkavállalói részvételi szabályok kialakítását tenné lehetővé az SPE számára. Azonban tekintettel arra, hogy a munkavállalói részvételre már léteznek megoldások az SE-statútumban és a határokon átnyúló egyesületekről szóló irányelvben,¹¹¹ ez a megoldás nem tűnik célszerűnek.

A második szerint a munkavállalói részvétel szabályait annak a tagállamnak a jogszabályaira bízna, amelyben az SPE létesítő okirat szerinti székhelye található. A megoldás abból a szempontból elfogadható lenne, hogy magas szintű rugalmasságot biztosítana, azonban a határon átnyúló székhelyáthelyezés esetén nem adna választ a munkavállalói részvétellel kapcsolatos kérdésekre, így az ezzel kapcsolatos nemzeti szabályok kikerülését tenné lehetővé.

A legmegfelelőbb megoldásnak az tűnik, ha az SPE-re annak a tagállamnak a munkavállalói részvétellel kapcsolatos szabályai vonatkoznak, amelyben a létesítő okirat szerinti székhelye található, de emellett az SPE statútumába olyan szabályok is bekerülnének, amelyek az SPE létesítő okirat szerinti székhelyének áthelyezése esetén szabályoznák a kérdést.¹¹² Ez megadja a kívánt rugalmasságot, és megakadályozza a munkavállalói részvételre vonatkozó szabályok kikerülését.¹¹³

Amennyiben az okirat szerinti székhely tagállamában vannak a munkavállalói részvételre vonatkozó szabályok, azok az SPE összes dolgozójára vonatkoznak. Így az SPE sem jobban, sem kevésbé nem lesz vonzó, mint az összehasonlítható nemzeti társaságok. A Módosító javaslat szerint mindez azonban nem alkalmazható, ha a 34. cikk (1a) bekezdésében foglaltak fennállnak, vagyis:

¹¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2005/56/EK irányelve (2005. október 26.) a tőkeegyesítő társaságok határokon átnyúló egyesüléséről (EGT vonatkozású szöveg). (a továbbiakban: 2005/56/EK irányelv).

¹¹² Lásd bővebben: 4.6.2. pont.

¹¹³ Hatásvizsgálat 5.8 pont.

- Ha az SPE több mint 1000 munkavállalóval rendelkezik, és összlétszámának több mint egynegyede olyan tagállamban dolgozik, amelyben a munkavállalói részvétel nagyobb mértékű, mint a székhelye szerinti államban, akkor a Tanács európai részvénytársaság statútumának munkavállalói részvételre vonatkozó kiegészítéséről szóló 2001/86/EK irányelvét kell alkalmazni.
- Ha az SPE-nek több mint 500, de kevesebb mint 1000 alkalmazottja van, és az alkalmazottak egyharmada abban a tagállamban dolgozik, ahol a munkavállalókat nagyobb mértékben biztosított részvételi jogok védik, mint a székhely szerinti tagállamban, akkor a 2001/86/EK irányelv mellett a tőkeegyesítő társaságok határokon átnyúló egyesüléséről szóló 2005/56/EK irányelv¹¹⁴ rendelkezései kerülnek alkalmazásra.
- Amennyiben az SPE átalakulás (összeolvadás vagy kiválás) révén jött létre, és összesen kevesebb mint 500 dolgozót foglalkoztat, amelyek nagyobb mértékben részesednek a participációs szabályokban, mint a székhely szerinti államban, akkor itt is a 2001/86/EK irányelv mellett a 2005/56/EK irányelv rendelkezései is alkalmazandók.
- Ha az SPE-t ex nihilo alapítják, és az előzőekben megnevezett feltételek nem állnak fenn, szintén a 2001/86/EK és a 2005/56/EK irányelvek lesznek irányadóak.

4.6.2. A munkavállalói részvétel szabályai székhelyáthelyezésnél (38. cikk)

A székhelyáthelyezésnél speciális szabályokat kell alkalmazni. A legfontosabb elv, hogy a fogadó államba történő bejegyzést követően már ennek az államnak a jogi előírásai alkalmazandók, és ez a szabály a munkavállalói részvétel kérdésére is vonatkozik. Kivételt képez, ha a 34. cikk (1a) bekezdésében írtak érvényesülnek.¹¹⁵

A Rendelettervezet akként rendelkezik, hogy a főszabály nem érvényesül akkor, ha a fogadó tagállam joga egyáltalán nem, vagy nem ugyanolyan mértékű részvételi jogokat biztosít a munkavállalók számára, mint a székhely szerinti tagállam joga. Amennyiben a székhely szerinti tagállam munkavállalói az SPE munkavállalóinak legalább egyharmadát teszik ki, és emellett még a Rendelettervezetben szabályozott két feltétel is teljesül, nem a fogadó tagállam joga lesz az irányadó.¹¹⁶

¹¹⁴ 2005/56/EK irányelv 3-7. cikk.

¹¹⁵ Lásd bővebben: 4.6.1. pont.

¹¹⁶ CSORBA i. m. 12.

Erre az estre a Rendelettervezet, utalva az SE szabályaira, a munkavállalói részvétel szabályozása érdekében a vezető szervek és a munkavállalók képviselőjét ellátó úgynevezett különleges tárgyaló testület közötti tárgyalások folytatását írta elő, ami legfeljebb hat hónapig tarthat, és közös megállapodással további hat hónappal meghosszabbítható. A tárgyalásra a székhely szerinti tagállam joga irányadó. Amennyiben a megadott határidőn belül a felek között nem jön létre megegyezés, a székhely szerinti tagállamban hatályos részvételi szabályok maradnak hatályban.

Az SE ezen szabályai a nagyvállalkozásokra irányulnak. A kkv-k esetében célszerűbb olyan szabályokat kialakítani, amelyek értelmében a foglalkoztatottak arányának nem kell ilyen magas küszöböt átlépnie.

Mivel ez a szabály késleltetné a székhely áthelyezését, az Európai Parlament a Módosító javaslatban eltörölte az egyeztető tárgyalás lehetőségét és az SPE-ben foglalkoztatott munkavállalók számát vette figyelembe.

4.7. Az SPE létesítő okirat szerinti székhelyének áthelyezése

Székhely alatt értjük egyrészt az alapítás helyét, ill. a létesítő okirat szerinti székhelyet, másrészt a tényleges székhelyet, azaz a társaság központi ügyintézésének a helyét.¹¹⁷

Ahhoz, hogy a külföldi társaságok gazdasági tevékenységüket valamely tagállamban kifejthessék, szükségszerű feltétel, hogy jogalanyiségüket a fogadó ország elismerje, ezért a tagállamok nemzetközi magánjogukban meghatározzák azokat a kollíziós jogi kapcsolóelveket, amelyek a társaságra irányadó jogot kijelölik. Két fő társasági jogi kapcsolóelv ismert: a bejegyzés elve és a székhely elve.¹¹⁸

A székhely elve megköveteli, hogy a létesítő okirat szerinti székhely és a tényleges székhely egybeessen, így egyfajta akadályt jelent, hiszen eszerint egy társaság az alapítás államából nem helyezheti át központi ügyintézésének helyét más államba.

Ha egy állam az okirati székhelyet fogadja el irányadóként, akkor a bejegyzés elvét követi, amely elfogadja a két székhely különválását.¹¹⁹

¹¹⁷ Lásd bővebben: 50. és 51. lábjegyzetek.

¹¹⁸ GYULAI-SCHMIDT (2008. január) i. m. 79.

¹¹⁹ GYULAI-SCHMIDT (2008. január) i. m. 57.

A székhelyáthelyezés kérdésével kapcsolatban az Európai Bíróság számos határozatot hozott, amely módosította a társasági kollíziós jogi kapcsolóelvek alkalmazási körét.¹²⁰

Az Európai Bíróság ítéleteiben eltérő következtetésre jutott aszerint, hogy a székhely elvét az alapítás vagy a fogadó állam alkalmazta. Először a Daily Mail-ügy¹²¹ kapcsán merült fel, hogy a társaságok székhelyáthelyezése olyan probléma, amelyet az elsődleges közösségi jog alapján nem lehet megoldani.

A Centros-¹²² és Überseering-döntések¹²³ óta elmondható, hogy a fogadó tagállamoknak kölcsönös elismerésről szóló tagállami egyezmény nélkül is el kell ismerniük azokat a kereskedelmi társaságokat, amelyek a területükön le kívánnak telepedni.¹²⁴

A Bíróság az Inspire Art-ügy¹²⁵ kapcsán kimondta, hogy a tagállami kollíziós jogtól függetlenül a társaságok más tagállamba való áttelepülésére a fogadó állam szempontjából a bejegyzés elve érvényesül és még a státútumváltás¹²⁶ sem szükséges, mert az alapítás államának per- és jogképessége a társaság egész életére szól.

A székhely elve a tényleges székhelyüket más tagállamba vagy a tagállamokon kívülre áthelyezni kívánó társaságok és a székhely elvét követő, elbocsátó tagállamok viszonyában fennmaradt. Az EU-n, ill. az EGT-n kívüli országok viszonylatában mind a székhelyáthelyezés, mind a másodlagos letelepedési jog feltételeinek meghatározása a tagállamok kompetenciája marad.¹²⁷

A Cartesio-ítélet¹²⁸ alapján a tagállam előírhatja, hogy a hazai társaságok okirati székhelye és központi ügyintézési helye egybeessen. A társaságok székhelyének más tagállamba való áthelyezésében a társaság honossága szerinti tagállam dönt. Ebben a Bíróság a Daily Mail-ügyben kialakított álláspontját érintetlenül hagyta.

¹²⁰ GYULAI-SCHMIDT (2011. január) i. m. 57.

¹²¹ 81/87. sz. Daily Mail and General Trust plc. ügyben 1988. szeptember 27-én hozott ítélet (EBHT 1988., 5483.).

¹²² C-212/97. sz. Centros Ltd kontra Erhvervs-og Selsabssyrelsen ügyben 1999. március 9-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-1459.).

¹²³ C-208/00. sz. Überseering BV kontra Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC) ügyben 2002. november 5-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-9919.).

¹²⁴ GYULAI-SCHMIDT (2011. január) i. m. 58.

¹²⁵ C-167/01. sz. Inspire Art ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-10155.).

¹²⁶ A státútumváltás lényege, hogy a külföldön alapított társaságok számára is kötelezővé teszi a hazai jogalkotó által fontosnak ítélt védelmi szabályok betartását, de a jogalanyiságot megtartó székhelyáthelyezés lehetőségén keresztül megvalósul a társaságok Európán belüli mobilitás az EKSz. 43. cikke szellemében.

¹²⁷ GYULAI-SCHMIDT (2011. január) i. m. 58.

¹²⁸ C-210/06. sz. Cartesio Oktató és Szolgáltató Bt. változásbejegyzési ügyében 2008. december 16-án hozott ítélet (EBHT 2008., I-09641.).

Ha azonban a székhelyáthelyezés statútumváltással történik, és a fogadó tagállam joga a formaváltást lehetővé teszi, az alapítás állama azon szabálya, amely szerint székhelyáthelyezés miatt a társaság végelszámolással megszűnik, nem igazolható az EUMSZ. 54. cikkére hivatkozva sem. Csak rendkívül nyomós közérdek védelme érdekében és az arányosság követelményére figyelemmel akadályozható meg egy tagállamban honos társaság a letelepedés szabadságának gyakorlásában.¹²⁹

A Bíróság vonatkozó ítéletei hatására a tagállamok alulról bontják le a mobilitási korlátokat. Az EU tagállamai kötelesek az alapítás állama által meghatározott szabályokat elismerni, ami azt jelenti, hogy amennyiben az alapítás állama megengedi az okirati székhely és a központi ügyintézés helyének szétválását, akkor a többi tagállamnak el kell ismernie a társaság jogalanyiságát, és tőnie kell, hogy az alapítás szerinti jog alapján a területén székhellyel működjön.¹³⁰

Az okirati székhely áthelyezése kérdésében még nem született ítélet, de szükségszerűen megszűnéssel, új alapítással és statútumváltással is együtt jár.

A társasági jogalkotókat és jogalkalmazókat egyre jobban foglalkoztatja, hogy hogyan lehetne minél több mozgásszabadság megtartása mellett a bevált nemzeti védelmi mechanizmusoknak hatékonyabban érvényt szerezni.¹³¹ A tagállami jogalkotók nem csak egymással versenyeznek, de a sui generis társasági formákra is próbálnak alternatívát nyújtani, hiszen mondhatjuk azt, hogy az európai sui generis társaságok is a székhelyáthelyezés problémájának megoldására születtek.

Az európai társasági formák fejlődésének iránya megfelel a Bíróság nemzeti társaságokra vonatkozó ítéleteinek.

Az EGE statútuma még kimondja, hogy a létesítő szerződésében megállapított székhelynek az EU-n belül kell lennie, a székhelyet ott kell létrehozni, ahol a központi ügyvezetése található, és abban a tagállamban kell bejegyezni, ahol a székhelye található.¹³²

Az SE-k esetében gyakorlati akadály, hogy a statútuma szerint az SE székhelyének és központi ügyvezetésének ugyanabban a tagállamban kell lennie, sőt a tagállamok kötelezhetik

¹²⁹ GYULAI-SCHMIDT ANDREA: *Cartesio ante portas* – avagy a társaságok Európai Unión belüli szabad költözési joga II. *Európai Tükör*, 2008. február. 53-59. (a továbbiakban: GYULAI-SCHMIDT (2008. február)).

¹³⁰ GYULAI-SCHMIDT (2011. január) i. m. 58.

¹³¹ GYULAI-SCHMIDT (2011. január) i. m. 61.

¹³² 2137/85/EGK rendelet 6. és 12. cikk.

a területükön bejegyzett SE-t arra is, hogy a központja és a létesítő okirat szerinti székhelye megegyezzen.¹³³

Mindezzel szemben az SPE létesítő okirat szerinti székhelyének és a központi ügyvezetésének vagy üzleti tevékenysége helyének a tagállamok területén kell lennie, azonban nem kötelezhető arra, hogy központi ügyvezetése vagy üzleti tevékenységének helye abban a tagállamban legyen, amelyben a létesítő okirat szerinti székhelye található.

További újítás az SPE székhelyének áthelyezésére vonatkozó szabályozásnál, hogy míg egy EGE vagy egy SE székhelyáthelyezése esetén az társaság identitása lehetőség szerint megmarad de a státútum megváltozik, addig egy SPE-nél a székhelyáthelyezés anélkül valósítható meg, hogy a társaságra irányadó jog megváltozna.

Az SPE alapszabálya szerinti székhelyének áthelyezésére vonatkozó rendelkezéseket a Rendelettervezet VII. fejezete tartalmazza.

Az SPE székhelyének áthelyezésével kapcsolatban is több javaslat merült fel.

Az egyik ilyen lehetőség szerint az SPE létesítő okirat szerinti székhelyének ugyanabban a tagállamban kell lennie, mint a központi ügyvezetés helyének. Így a központi ügyintézés helyének másik tagállamba történő áthelyezése együtt járna az okirati székhely áthelyezésével, ami a korábban írtak alapján szigorúbb követelmény lenne a Bíróság Centros-ügyben hozott ítéleténél.

A másik lehetőség szerint a kérdést az SPE bejegyzése szerinti tagállam nemzeti jogára kellene hagyni. Ez minden tagállamban különböző szabályozáshoz vezetne, vagyis nem volna európai szinten biztosítva, hogy a társaságok székhelyüket egyik tagállamból a másikba áthelyezzék.

A harmadik és egyben választott megoldás annak lehetővé tétele, hogy a létesítő okirat szerinti székhely és a központi ügyintézés helye különböző tagállamban legyen, vagyis ezzel a létesítő okirat szerinti székhely áthelyezésére a központi ügyvezetés helyének áthelyezése nélkül is sor kerülhet. Erre az estre a Rendelettervezet rögzíti, hogy mely nemzeti jog alkalmazandó az SPE-re. Ez a megoldás magas fokú jogbiztonságot ad, emellett egységességet teremt az EU-ban és rugalmasságot kínál a vállalkozások szervezeti felépítése tekintetében. A székhely áthelyezés anélkül valósulna meg, hogy a társaság megszűnését, ill.

¹³³ 2157/2001/EK rendelet 7. cikk.

jogi személyiségének elvesztését eredményezné. Nem lenne kihatással az SPE áthelyezés előtti kötelezettségvállalásaiból származó jogaira és kötelezettségeire sem.¹³⁴

4.7.1. Székhely áthelyezési eljárás

Az SPE székhelyáthelyezésére vonatkozó eljárási szabályok párhuzamba állíthatóak az SE-re érvényes szabályokkal. A székhelyét áthelyezni kívánó SPE ügyvezető irányító szervének egy áthelyezési tervet kell készítenie, amelynek a kötelező tartalmi elemét a 36. cikk sorolja fel. Ezt a tervet az ügyvezető irányító szerv köteles legalább egy hónappal a közgyűlés elé terjesztést megelőzően vizsgálat céljából a részvényesek, a munkavállalók képviselői, ill. ezek hiányában a munkavállalók rendelkezésére bocsátani, valamint betekintés céljából a hitelezőknek is meg kell küldeni.

A vezető szervnek kötelessége a részvényesek számára a székhelyáthelyezés gazdasági aspektusairól és az SPE alkalmazottaira gyakorolt hatásáról jelentést készíteni. Az áthelyezést ellenző kisebbségben lévő részvényesek és az SPE hitelezői védelmére a székhely szerinti tagállam joga az irányadó.¹³⁵

A székhelyáthelyezés a fogadó tagállamban történő bejegyzés napján lép hatályba. A bejegyzés után azokra a kérdésekre, amelyeket sem a tervezet sem a társaság alapszabály nem rendez, a fogadó tagállam jogi előírásai vonatkoznak.

4.7.2. Az székhelyáthelyezés jogszerűségének vizsgálata

Ennek elvégzésére az Európai Parlament korábbi ajánlásának megfelelően minden tagállam kijelöl egy illetékes hatóságot, amely, ha az áthelyezési eljárás megfelel a Rendelettervezetben írtaknak, igazolást állít ki.¹³⁶ Az igazolás kézhezvételét követő egy hónapon belül az SPE-nek a fogadó tagállam illetékes hatóságához be kell nyújtania a Rendelettervezetben meghatározott dokumentumokat. Ha a hatóság mindent rendben talál,

¹³⁴ Hatásvizsgálat 5.5 pont.

¹³⁵ Rendelettervezet 36. cikk (3) és (6) bekezdései.

¹³⁶ Az Európai Parlament 2009. március 10-i állásfoglalása a társaságok létesítő okirat szerinti székhelyének határokon átnyúló áthelyezéséről a Bizottsághoz intézett ajánlásokkal (2008/2196(INI)) , (2010/C 87 E/02), HL C 87 E/5-9. 2010.4.1. 4. pont.

megteszi az SPE bejegyzéséhez szükséges lépéseket, majd a bejegyzés után a tervezet II. mellékleteként szereplő bejelentőlap használatával értesíti a székhely szerinti tagállam illetékes hatóságát az SPE cégnyilvántartásából való törlése végett.¹³⁷

4.8. Átalakítás, feloszlás, megszűnés

Az SE alapításához rendelkezésre álló módszerek korlátozottságát mutatja, hogy nincs lehetőség arra, hogy egy kft. határon átnyúló egyesüléssel vagy átalakulással közvetlenül alapítson SE-t, továbbá, hogy szétválással sem lehet SE-t létrehozni.¹³⁸ Ezért az Európai Parlament úgy véli, hogy az SPE-nek rendelkeznie kell az összeolvadás, a székhely áthelyezése, a kettéválás és az SE-vé való alakulás lehetőségével, mégpedig amennyire lehetséges, a már harmonizált uniós jogszabályokkal összhangban. Hozzáteszi, hogy a státútumnak többet kell nyújtania, minthogy egyszerűbbé teszi a vállalat alapítást és -irányítást. A vállalaton belül a szervek között méltányos egyensúlyt kell teremtenie; másrészt ezzel egyidejűleg hozzá kell járulnia az üzleti forgalom biztosításához, továbbá védenie kell a vállalat hitelezőit. Ez csak kiegyensúlyozott felelősségi szabályozáson keresztül valósulna meg.¹³⁹

A Rendelettervezet szerint az SPE átalakulása, egyesülése és szétválása esetén a székhely szerinti tagállam korlátozott felelősségű társaságaira vonatkozó joga az irányadó. A feloszlás eseteit a 40. cikk határozza meg. A közzétételi kötelezettségen túlmenően a tervezet nem tartalmaz egyéb szabályozást, itt is a tagállami jog az irányadó.

Az Európai Parlament ajánlásában rendelkezik kívánt az SPE fizetése képtelenségének esetéről is, azonban erről a Rendelettervezetben nem született szabályozás.

¹³⁷ Rendelettervezet 37. cikk.

¹³⁸ Jelentés 7.

¹³⁹ Állásfoglalás 10. pont.

4.9. Kiegészítő és átmeneti rendelkezések

A 42. cikk lehetővé teszi az euroövezeten kívüli tagállamokban bejegyzett SPE-k számára, hogy tőkéjüket az adott tagállam nemzeti pénzában fejezzék ki, beszámolójukat abban készítsék el, de mindezt megtehetik euróban is.

A Rendelettervezet szerint a Bizottság évente felülvizsgálná az SPE elfogadottságát a tagállamokban, és a hatályba lépésétől számított öt év után értékelné annak eredményességét és jelentőségét, amit közzé is tenne.

4.10. Záró rendelkezések

A Rendelettervezet a tagállamoknak előírja bizonyos rendelkezések elfogadását, úgymint a bejegyzés, székhelyáthelyezés vagy a Rendelettervezet, az alapszabály vagy a munkavállalói részvételre vonatkozó szabályok megszegésére vonatkozó szankciókat.

Az Európai Parlament javasolta a részvényesek közötti, a részvényesek és az SPE közötti, valamint az SPE társasági ügyeivel kapcsolatos bármely vita választottbíróság elé vitelének lehetőségét. Az alapszabály kiterjesztheti ezt a lehetőséget az igazgatókra is.¹⁴⁰

Védelmi kikötésként jelenik meg az a rendelkezés, amely szerint a létesítő okirat egyes rendelkezéseinek hatálytalansága nem érinti a többi rendelkezést. Amennyiben a mintaszabályzat tartalmaz vonatkozó rendelkezést, ebben az esetben a hatálytalan rendelkezések helyébe a kijavításig ez, ha nem tartalmaz, akkor a székhely szerinti tagállam hasonló kft-ire vonatkozó joga lép.

A cégnyilvántartásokért felelős hatóságok kötelesek a Bizottságnak bejelenteni az előző évben a cégnyilvántartásba bejegyzett vagy abból töltött SPE-k nevét, a létesítő okirat szerinti székhelyét és cégnyilvántartási számát, valamint a bejegyzett SPE-k számát. A hatóságok

¹⁴⁰ Módosító javaslat 42.a cikk.

kötelesek együttműködni annak érdekében, hogy ezek a dokumentumok minden tagállam nyilvántartásában hozzáférhetőek legyenek.¹⁴¹

A Bizottság terve szerint, a rendelet az EU Hivatalos Lapjában való kihirdetését követő huszadik napon lépett volna hatályba, és 2010. július 1-től valamennyi tagállamban teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó lett volna. Felülvizsgálatát legkésőbb 2015. június 30-ig tervezték.

A Rendelettervezet tanácsi ülésen való megakadásának és egyben a tagállamok általi elutasításának legfőbb oka, hogy az SPE a nemzeti kft-kkel szemben komoly vetélytársként jelenne meg, hiszen a minimális alaptőke-követelménye jóval alacsonyabb a nemzeti társaságokhoz képest, az egységes státútum alapján könnyebben helyezheti át székhelyét egyik tagállamból a másikba, és megszűnnének az eltérő tagállami szabályozásból adódó nehézségek is. A tagállamok ezért is törekednek a saját maguk számára legmegfelelőbb szabályozás kialakítására megőrizve nemzeti joguk sajátosságait. Azonban ez egy európai társasági forma kialakításánál nem megengedhető, hiszen a cél éppen az, hogy a szabályozás minden tagállamban egységes legyen. Viszont, ha a tagállami jogra való visszautalásokkal úgymond minden tagállam akarata érvényesülhetne, akkor az SPE szabályozása heterogénné válna és az új társasági forma nem érné el valódi célját.

¹⁴¹ Rendelettervezet 46. cikk.

5. Összegzés

Az európai közösségi jog kialakításában az integráció gazdasági és szociális céljait is szolgáló egyik fontos terület a gazdasági társaságok jogi szabályozása volt.

Mivel az uniós jog területén egységes társasági jog nem alakult ki, egy gazdasági társaság jogszerű megalapításának feltételeit nem az uniós jog, hanem a nemzeti társasági jogi normák határozzák meg.¹⁴² Ezért az európai szabályanyag a jogharmonizáció ellenére heterogén.¹⁴³

Európa versenyképessége szempontjából lényeges, hogy a tagállamok összehangolják nemzeti joguk gazdasági tárgyú szabályait, hiszen mit sem ér a négy szabadság deklarálása, ha a gyakorlatban a vállalkozók tagállamonként eltérő jogi, pénzügyi, adózási feltételekkel találják szembe magukat.

A jogközelítés kettős célt követ. Egyrészt igyekszik bizonyos meghatározó fontosságú társasági jogi kérdésekben hasonló szabályozást teremteni az egyes nemzeti jogok közelítésével, másrészt az uniós jogalkotó nemzetközi egyezmények kötésével és sui generis társasági formák létrehozásával erőfeszítéseket tesz a társaságok határon átvélő mozgásának lehetővé tételére.¹⁴⁴

A jogegységesítési folyamatot számos tényező teszi indokolttá:

- A belső piacon működő vállalatok határon átnyúló működésének növekvő trendje közös európai társasági szabályozást kíván, könnyítve ezzel a letelepedés szabadságának gyakorlását is.
- A tőkepiacok egyre mélyülő integrációja.
- A modern információs technológia által kínált lehetőségek maximális kiaknázása.
- A keleti bővítés kihívásai.
- A közelmúlt pénzügyi botrányai miatt a befektetők nagyobb átláthatóságot követelnek.

A végső cél egy olyan rugalmas társasági jogi és vállalkozásirányítási szabályozási keret lefektetése, amely lehetővé teszi a vállalati szféra hatékony és a nemzetközi piacokon is

¹⁴² GYULAI-SCHMIDT (2008. február) i. m. 52.

¹⁴³ MARJÁN i. m. 394.

¹⁴⁴ BERKE – FAZEKAS – GADÓ – GYULAI-SCHMIDT – KIRÁLY – KISFALUDI – MISKOLCZI BODNÁR i. m. 31.

versenyképes működését és egyben megfelelő védelmet biztosít a részvényesek, harmadik személyek és a hitelezők számára is.¹⁴⁵

A társasági jog területén az uniós szintű jogharmonizációra a vállalkozási szervezet és működés több tagállamra kiterjedő voltából adódó nehézségek csökkentésére, valamint a fogyasztók érdekeinek védelmére tekintettel az irányelvi szabályozás jellemző, ami elsősorban a tagállami szabályok közelítését célozza. Ez a fajta szabályozás azonban nem elég hatásos, nem teremt egységes társasági jogot, mert egyrészt kompromisszumon alapul és ezzel a tagállamok nemzeti sajátosságaik megőrzéséhez való ragaszkodását tükrözi, másrészt pedig nem minden társasági jogi formára vonatkozik és csak bizonyos kérdéseket szabályoz.

Az irányelvek maximum és minimum normák meghatározásával, választási lehetőségek fenntartásával teret engednek a tagállamok egymástól eltérő joggyakorlatának. Csak az elérendő célt tekintve kötelezik a tagállamokat, és a tagállamok határozhatják meg, hogy ezeket hogyan ültetik át a nemzeti jogukba.¹⁴⁶

Az irányelvekkel összeegyeztethető nemzeti szabályok kialakítása valamennyi tagállam alapvető kötelezettsége. Az egyes irányelvek külön rendelkeznek arról, hogy a rendelkezéseiket a nemzeti jogok szerinti mely társaságokra kell alkalmazni.¹⁴⁷

Az eddig létrejött sui generis közösségi társaságok (EGE, SE, SCE) szabályozása közösségi rendelet¹⁴⁸ útján történt, így biztosítva a közösségi rendelkezések közvetlen alkalmazandóságát és elkerülve az irányelvi átültetésből adódó szabályozásbeli különbségeket.¹⁴⁹

¹⁴⁵ GYENEI i. m. 55-57.

¹⁴⁶ DR. DONAT EBERT – OITH OKTATÁSI FŐOSZTÁLYA: *Európai jog a gyakorlatban. Kézikönyv a magyar bírák számára*. Budapest: ERFO Kft. Nyomdaüzem, 2002-2004. 227.

¹⁴⁷ MARJÁN i. m. 396.

¹⁴⁸ A közösségi rendeletek hatálybalépésük napján a tagállamok belső jogának integráns részévé válnak, általános hatályúak, minden elemükben kötelezőek és valamennyi tagállamban közvetlenül alkalmazandóak. A tagállamoknak a végrehajtás során ki kell zárniuk a rendelet részleges alkalmazását.

¹⁴⁹ MARJÁN i. m. 393.

Ebből adódóan közvetlen alkalmazandóak a tagállamokban azok a társasági jogi rendelkezések, amelyek szupranacionális társasági formákat szabályoznak. Céljuk, hogy a tagállami jogok által biztosított vállalkozási formákon túlmenően olyan társasági formák alkalmazását tegyék lehetővé, amelyek minden tagállamban a rendeletben foglalt szabályok alapján azonos, vagy közel azonos szabályok szerint alapíthatóak, működtethetőek.

Az SPE statútumának tervezete a tagállamokban honos kkv-k számára a már meglévő tagállami kft-k mellett egy hasonló, ugyanakkor határon átvéelő és egységesebb szabályozás alá eső szerveződési lehetőséget kínál.

Lehetővé teszi a kkv-k számára, hogy időt és költséget megtakarítva alapíthassanak a nemzetközi piacon is aktívan érvényesülni képes társaságot, és a társaság szervezeti rendszerének kialakításáról és a tőkéjéről való döntést az alapítók kezébe teszi.

A Rendelettervezet célja, hogy átláthatóan, rugalmasan és hitelesen olyan új társasági formát alkosson meg, amely valamennyi tagállamban azonos feltételekkel alapítható.¹⁵⁰

Mivel a kkv-k támogatása napjaink gazdasági helyzetében mind kiemeltebb figyelmet érdemel, szükséges lenne minden fontos területet szabályozni.¹⁵¹

Áttanulmányozva azonban a Rendelettervezet jelenlegi szövegét, azt mondhatjuk, hogy a Rendelettervezetben megfogalmazott cél csak részben valósulhat meg, mert a szabályozásban több hiányosságot is találhatunk, mint például az SPE-re vonatkozó közös adójogi szabályok. Ennek azonban tagadhatatlan előnye az adózás szempontjából legkedvezőbb tagállam székhelyként választásának lehetősége.

Kérdés az is, hogy mely esetekben célszerű egy európai forma kialakítását célzó norma megalkotásakor a nemzeti jogra utalni, hiszen ezáltal a szabályozás heterogénebbé válik.

A Rendelet elfogadás esetén a szöveg feltehetően puhulni fog, és nyilvánvalóan minden tagállam előnyt vár az egységes európai elnevezéstől, ennek a hatása azonban a tagállamok között eltérő lesz.¹⁵²

¹⁵⁰ CSORBA i. m. 9.

¹⁵¹ CSORBA i. m. 20.

¹⁵² DR. BARTOSZ MAKOWICZ – FAISAL SAIFEE: *Societas Privata Europaea and the Limited Company. The Company Lawyer (UK)*, 2009. 8.

6. Irodalomjegyzék

Magyar nyelvű szakirodalom

Balázs Katalin – Kovács Krisztián: *Az „európai uniós társasági jog” fejlődési tendenciái*
Európai Tükör X. évf. 6. szám, 2005. június

Berke Barna – Boytha György – Dienes-Oehm Egon – Király Miklós – Martonyi János: *Az Európai Közösség kereskedelmi joga*
Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft.; Budapest, 2006.

Berke Barna – Fazekas Judit – Gadó Gábor – Gyulai-Schmidt Andrea – Király Miklós – Kisfaludi András – Miskolczi Bodnár Péter: *Európai társasági jog*
KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó; Budapest, 2004.

Csorba Emese: *A kis- és középvállalkozások jövőjéért. Az európai zártkörű társaságra vonatkozó rendelettervezetről*
Európai Tükör XIV. évf. 9. szám, 2009. szeptember

Darák Péter – Kecskés László – Lomnici Zoltán – Vezekényi Ursula – Wallacher Lajos: *Gyakorló jogászként az Európai Unióban*
HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.; Budapest, 2004.

Dienes-Oehm Egon – Erdős István – Király Miklós – Martonyi János – Somssich Réka – Szabados Tamás: *Az Európai Unió gazdasági joga I.*
ELTE Eötvös Kiadó; Budapest, 2010.

Gyenei Laura: *Az Európai társasági jog*
Szent István Társulat sokszorosító műhelye; Budapest, 2003.

Gyulai-Schmidt Andrea: *Cartesio ante portas – avagy a társaságok Európai Unión belüli szabad költözési joga I.*

Európai Tükör XIII. évf. 1. szám, 2008. január

Gyulai-Schmidt Andrea: *Cartesio ante portas – avagy a társaságok Európai Unión belüli szabad költözési joga II.*

Európai Tükör XIII. évf. 2. szám, 2008. február

Gyulai-Schmidt Andrea: *Tudományos ülés az európai társasági jog fejlődési tendenciáiról* in Jogtudományi Közlöny LXVI. évf. 1. szám, 2011. január

Kiszely Katalin: *A szupranacionális társasági modellek jellemzői* (Tanulmány)

De iurisprudentia et iure publico, Jog- és politikatudományi folyóirat, III. évfolyam 2009/3-4. szám

Marján Attila: *Az Európai Unió gazdasága. Minden, amit az EU gazdasági és pénzügyi politikáiról tudni kell*

HVG Kiadói Rt.; Budapest 2006.

Várnay Ernő – Papp Mónika: *Az Európai Unió joga*

Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft.; Budapest, 2010.

Michael Stollt és Norbert Kluge: *A munkavállalók részvétele a vállalatok irányító testületeiben a tíz új EU-tagállamban – Rövid országjelentések.* A kiadvány az Európai Bizottság támogatásával készült, a PRESENS projekt keretében. Szociális Fejlesztési Ügynökség (SDA) és Európai Szakszervezeti Kutatási, Oktatási, Egészségügyi és Biztonsági Intézet (ETUI-REHS), Brüsszel 2006.

Európai jog a gyakorlatban. Kézikönyv a magyar bírák számára

Szerkesztette: Donat Ebert és az OITH Oktatási Főosztálya

ERFO Kft. Nyomdaüzem; Budapest, 2002-2004.

*Lehetőségek és kihívások – Vállalkozások az Európai Unióban: Mi lesz a vállalkozással?
Hogyan nyerhetek az európai piacon? Tájékoztató kiadvány*
Szerkesztette és kiadta: Európai Unió Kommunikációs Közalapítvány; Budapest, 2003.

Idegen nyelvű szakirodalom

Arkadiusz Radwan: *European Private Company – A View from the New Europe. Position of the „Expert Group 10+”*

European Business Law Review, 2007. vol. 18. no. 4, 769-779.

Bartosz Makowicz – Faisal Saiffee: *Societas Privata Europaea and the Limited Company*
The Company Lawyer (UK), 2009.

Carsten Peters und Philipp Wüllrich: *Gesellschaftrechtliche Einigung Europas durch die Societas Privata Europaea (SPE)*

Der Betrieb, 2008. vol. 61. no. 40., 2179-2187.

Sven Greulich und Thomas Rau: *Zum fakultativen Solvenzttest für die Societas Privata Europaea*

Der Betrieb, 2008. vol. 61. no. 49., 2691-2695.

Kyriaki Noussia: *European Private Company (‘Societas Privata Europaea’)*

Business Law International, 2010. vol. 11. no. 3, 277-296.

Christoph Teichmann: *Die Societas Privata Europaea (SPE) als ausländische Tochtergesellschaft*

Recht der Internationalen Wirtschaft, 2010. vol. 56. no. 3, 120-127.

Robert Drury and Andrew Hicks: *The Proposal for an European Private Company*

The Journal of Business Law September 1999.

Sandra van den Braak: *The European Private Company its shareholders and its creditors*

Utrecht Law Review, published by Igitur

Small Business Act: Europas KMU das Leben erleichtern
Magazin Unternehmen & Industrie, Juli 2008/1.

European Economic Recovery Plan for Growth and Jobs
Enterprise & industry magazine, December 2008/3.

Uniós (közösségi) jogszabályok

A Tanács 2137/85/EGK rendelete (1985. július 25.) az európai gazdasági egyesülésről, HL L 199., 1985.7.31., 1-9.

A Tanács 2157/2001/EK rendelete (2001. október 8.) az európai részvénytársaság (SE) statútumáról, HL L 294., 2001.11.10., 1-21.

A Tanács 2001/86/EK irányelve (2001. október 8.) az európai részvénytársaság statútumának a munkavállalói részvételre vonatkozó kiegészítéséről, HL L 294., 2001.11.10., 22-32.

A Tanács 1435/2003/EK rendelete (2003. július 22.) az európai szövetkezet (SCE) statútumáról, HL L 207., 2003.8.18., 1-24.

Az Európai Parlament és a Tanács 2005/56/EK irányelve (2005. október 26.) a tőkeegyesítő társaságok határokon átnyúló egyesüléséről, HL L 310., 2005.11.25., 1-9.

Magyar nyelvű jogszabályok

Az európai részvénytársaságról szóló 2004. évi XLV. törvény

A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény

A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény

Az Unió (Közösségi) Intézmények dokumentumai

A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az európai részvénytársaság (SE) statútumáról szóló, 2001. október 8-i 2157/2001/EK tanácsi rendelet alkalmazásáról, (EGT-vonatkozású szöveg) SEC(2010) 1391. Brüsszel, 2010.11.17. COM(2010)676 végleges

Az európai magántársaság statútuma. Az Európai Parlament állásfoglalása a Bizottságnak szóló ajánlásokkal az európai magántársaságok statútumáról (2006/2013(INI)), P6_TA(2007)0023

Consultation on a possible statute for a European Private Company (EPC). Consultation by the Services of the Internal Market Directorate General, MARKT/19.07.2007

Synthesis of the comments on the consultation document of the Internal Market and Services Directorate-General on a possible statute for an European Private Company. December 2007.

„Gondolkozz először kicsiben!” – európai kisvállalkozói törvény. IP/08/1003. Brüsszel, 2008. március 25.

Javaslat: A Tanács rendelete az európai zártkörű társaság statútumáról (előterjesztő: a Bizottság) {SEC(2008) 2098} {SEC(2008) 2099} Brüsszel, 25.6.2008, COM(2008) 396 végleges, 2008/0130 (CNS)

Bizottsági szolgálati munkadokumentum, amely a következő dokumentumot kíséri: Javaslat: A Tanács rendelete az európai zártkörű társaság (SPE) statútumáról. A hatásvizsgálat összefoglalása. {COM(2008) 396 végleges} {SEC(2008) 2098} Brüsszel, 25.6.2008, SEC(2008) 2099

Az európai zártkörű társaság alapszabálya. Az Európai Parlament 2009. március 10-i jogalkotási állásfoglalása az európai zártkörű társaság alapszabályáról szóló tanácsi rendeletre irányuló javaslatról (COM(2008)0396 – C6-0283/2008 – 2008/0130(CNS)) P6_TA(2009)0094. HL (2010/C 87 E/46) 2010.4.1., E/300-321.

Az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata HL C 83., 2010. március 30., 83/47-199.

Az Európai Parlament 2009. március 10-i állásfoglalása a társaságok létesítő okirat szerinti székhelyének határokon átnyúló áthelyezéséről a Bizottsághoz intézett ajánlásokkal (2008/2196(INI)) , (2010/C 87 E/02), HL C 87 E/5-9. 2010.4.1.

Ítéletek az Európai Bíróság gyakorlatából

81/87. sz. Daily Mail and General Trust plc. ügyben 1988. szeptember 27-én hozott ítélet (EBHT 1988., 5483.)

C-212/97. sz. Centros Ltd. kontra Erhvervs-og Selsabssyrelsen ügyben 1999. március 9-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-1459.)

C-208/00. sz. Überseering BV kontra Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC) ügyben 2002. november 5-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-9919.)

C-167/01. sz. Inspire Art ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-10155.)

C-210/06. sz. Cartesio Oktató és Szolgáltató Bt. változásbejegyzési ügyében 2008. december 16-án hozott ítélet (EBHT 2008., I-09641.)

Egyéb, a dolgozathoz felhasznált dokumentumok

<http://www.europolitics.info/business-competitiveness/european-private-company-still-blocked-in-council-artb256918-4.html>

(„European private company” still blocked in Council, By Anne Fekete, Monday 07 December 2009.)

<http://www.germanlawjournal.com/article.php?id=518>

(The European Private Company: A Supranational Company Form for Small and Medium-sized Enterprises? By Susanne Braun)

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/08/434&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

(Commission proposal for a Regulation on a Statute for a European Private Company: Frequently Asked Questions, MEMO/08/434, Brussels, 25 June 2008.)

http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/epc/citizens_summary_de.pdf

(Bürgerinfo Europäische Kommission schlägt Schaffung einer Europäischen Privatgesellschaft (SPE) vor)

http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/otherdocs/actes_de.pdf

(Konferenz zu Binnenmarkt und Gesellschaftsrecht, 15. und 16. Dezember 1997., Konferenzzentrum Albert Borschette, Brüssel)

http://ec.europa.eu/youreurope/business/expanding-business/finding-business-partners/index_hu.htm

http://ec.europa.eu/internal_market/company/epc/index_en.htm

<http://www.europeanprivatecompany.eu/home/>